



ТОРА ОР • ПАРШІ НОАХ • МААМАР 4

וַיֹּאמֶר ה' הֵן עַם אֶחָד וּשְׂפָה אֶחָד לְכָל־אֶחָד...

«І сказав Б-г: “Ось, вони — один
народ, і мова в них одна”»



Єдність і взаємне включення спускають згори світло, вищого за все, що може отримати окремий, відособлений рівень, — тому будівничі Вавилонської вежі справді могли досягти успіху. Але справжня єдність у святості можлива лише через самоусунення (бітуль); єдність без самоусунення живила б зло, тому мир між тими, хто самоусувається перед Б-гом, — єдина посудина, що вміщує благословення.

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок



LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

likuteitorah.com/uk/torah-ohr/noach/4/

ГОЛОВНА ДУМКА

Єдність і взаємне включення спускають згори світло, вищого за все, що може отримати окремий, відособлений рівень, — тому будівничі Вавилонської вежі справді могли досягти успіху. Але справжня єдність у святості можлива лише через самоусунення (бітуль); єдність без самоусунення живила б зло, тому мир між тими, хто самоусувається перед Б-гом, — єдина посудина, що вміщує благословення.

Кожен розділ: текст івритом, потім переклад, потім коротке пояснення під золотою лінією. Маленькі цифри в тексті івритом позначають примітки наприкінці.

КОРОТКО ПРО МААМАР

Маамар ставить питання: як Б-г міг сказати про будівничих Вавилонської вежі, що «нічого не буде від них утримано», ніби вони могли діяти всупереч Його волі, і для чого була ця вежа. Спираючись на пояснення Рабі Хаїма Віталя, маамар каже, що вони хотіли силоміць спрямувати потік благословення через святі Імена, не будучи доброчесними. Щоб пояснити це, Альтер Ребе запитує, чому серед Імен, що відповідають сферам духовного прояву (сфірот), Ім'я Б-га (Гавая) позначає навіть посудину краси (Тіферет). Читаючи Патах Еліягу («Ти мудрий, але не мудрістю, яка відома»), він розрізняє визначені сфірот світу еманції (Ацилут) та їхнє коріння — «десять прихованих сфірот», які Арізаль називає Акудім: усі десять в одній посудині, подібно до сил душі до того, як вони розділяються між органами тіла. У Некудім, тобто в стані окремих точок, кожна сфера стояла сама по собі, і посудини розбилися (Тогу). У Тікун вони включають одна одну завдяки Імені Ма, що означає бітуль, і тому в них перебуває Нескінченне світло (Ор Ейн Соф). Тіферет, атрибут Якова, — це середня лінія, що поєднує, тож Гавая сяє навіть у її посудині. Будівничі прагнули цього вищого світла лише завдяки єдності, без бітулю; Б-г розсівав їх, бо лиходіям краще бути нарізно, тоді як об'єднання праведників приносить благословення: мир — це посудина благословення.

ПЛАН

1 Питання про Вавилонську вежу

¶1

Як могло статися, що будівничим нічого не буде відмовлено всупереч волі Б-га, і для чого була вежа? За поясненням Рабі Хаїма Віталя, вони хотіли примусово спрямувати благословення через святі Імена, не будучи гідними цього.

- 2 Гавая в посудині Тіферет** ¶2
Імена Кель, Елокім і Гавая відповідають посудинам милості (Хесед), стриманості (Гвура) та Тіферет; чому навіть посудина Тіферет — це Гавая? Тут вводиться Патах Еліягу.
-
- 3 «Ти мудрий, але не мудрістю, яка відома»** ¶3–5
Мудрість Сутності перевершує будь-яку визначену сферу. Хохма світу Ацилут — «відома», бо мудрість нижніх світів спускається від неї причинно-наслідковим шляхом, тоді як сама вона походить із вищого рівня як щось із нічого.
-
- 4 Приховані сфірот та Акудім: приклад душі** ¶6–9
Приховані десять сфірот — це Акудім Арізала: усі вони зв'язані в одній посудині й незрівнянно вищі за Ацилут. Подібно до сил душі: в душі вони єдині, а розділяються лише в органах тіла.
-
- 5 Спуск до Некудім** ¶10
У Некудім кожна сфіра стоїть окремо, наче одна літера, відірвана від слова. Навіть Акудім значно нижчі за Нескінченне світло; кав і решиму показують ту саму закономірність, однак питання залишається відкритим.
-
- 6 Тогу й Тікун; Ім'я Ма** ¶11
Тогу розбилося, бо його сфірот були відокремлені; у Тікун вони утворюють парцуфим (духовні конфігурації), які включають одна одну, і Нескінченне світло перебуває там, де є поєднання. Взаємне включення відбувається завдяки Імені Ма — бітулю.
-
- 7 Тіферет, Тора і мир** ¶12
Тіферет, середня лінія Яакова, поєднує Хесед і Гвуру, тож Гавая сяє навіть у її посудині. Тора Імені Гавая — це мир, а мир приходить через бітуль, основу Тори, служіння та добрих справ.
-
- 8 Задум будівничих і відповідь Б-га** ¶13–17
Вони хотіли отримати високий потік світла Гаваї лише через єдність, відмовляючись від бітулю. Оскільки єдність справді спускає світло згори, їхній задум міг здійснитися й жити зло; тому Б-г змішав їхню мову. Розсіювання лиходіїв і збирання праведників на благо світу, адже мир — посудина благословення.

КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ

Десять прихованих сфірот עשר ספירות הגנוזות

Коріння сфірот у тому стані, в якому вони існують до будь-якого поділу, — «мудрість, яка не є відомою мудрістю» з Патах Еліягу. Маамар ототожнює їх з Акудім.

Акудім, Некудім, Берудім עקודים נקודים וברודים

Три стадії сфірот за Арізалем: усі зв'язані в одній посудині; окремі точки (Тогу, де посудини розбилися); і взаємопов'язані конфігурації (Тікун).

Відома мудрість חכמה ידיעה

Визначена Хохма світу Ацилут із власною посудиною. Її називають «відомою», бо пізнавана мудрість нижніх світів спускається від неї крок за кроком.

Взаємне включення התכללות

Кожна сфіра містить у собі всі інші. Там, де є взаємне включення й поєднання, перебуває вище світло від Нескінченного (Ейн Соф).

Ім'я Ма שם מ"ה

Гавая, записана в повному написанні, має числове значення 45 (ма, «що?»). Це Ім'я уособлює бітуль і забезпечує взаємне включення у світі Тікун.

Щось із нічого проти причини й наслідку יש מאין עילה ועלול /

Результат, який не має подібності до свого джерела, як Ацилут походить від того, що вище за нього, — на противагу нижчому вияву своєї причини, як нижні світи походять від Ацилуту (ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз, ішталшелут).

Лінія світла і відбиток הקו והרשימו

Після скорочення (цимцуму) лінія світла (кав) була спущена у звільнений простір, а відбиток (решиму) світла залишився. Кав сяє в кожному світі відповідно до його міри; решиму містить усі світи.

Питання про Вавилонську вежу

1 ויאמר ה' הן עם אחד^{1,2} ושפה אי לכלם כו' ועתה לא יבצר מהם וגו'.

«І сказав Б-г: Ось, [вони —] один народ, і одна мова в усіх», тощо; «і тепер ніщо не буде для них недосяжним», тощо.

Маамар починається словами Б-га про будівничих Вавилонської вежі: оскільки вони — один народ і мають одну мову, ніщо з того, що вони задумали, не буде для них недосяжним. Усе вчення пояснюватиме, чому їхня єдність дала їм таку силу.

ולכאורה תמוה איך לא יבצר³ מהם נגד רצונו ית' ומי זה אמר ותהי אם⁴ ה' לא צוה. גם מה הי' [היה] מחשבותם לעשות מגדל וראשו בשמים⁵ שכל זה תמוה.

На перший погляд, це загадково: як могло статися, що їм ніщо не буде недоступне всупереч волі Вс-вишнього? «Хто сказав — і сталося, якщо Б-г не повелів цього?» Крім того, що вони задумали, споруджуючи вежу «з верхівкою в небесах»? Адже все це загадково.

Тут порушено два питання. По-перше, нічого не може статися всупереч волі Б-га — як сказано у вірші з «Плачу Єремії», ніщо не стається, якщо Він цього не повелів. Як же тоді Б-г міг сказати, що їхній задум, якому Він противився, здійсниться? По-друге, чого вони насправді прагнули досягти вежею, верхівка якої сягала небес?

אך הנה בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] להרח"ו [להרבי חיים ויטאל] ז"ל [זכרונו לברכה / זכרונו לברכה]⁶ כתב בענין דור הפלגה שכוונתם הי' [היה] להמשיך להם השפעת טובה בהכרח בכח שמוש השמות⁷ אף אם לא היו טובים כו' ע"ש.

Але в «Лікутей Тора» рабі Хаїм Віталь, благословенної пам'яті, пише про покоління розсіяння, що вони мали намір силоміць притягнути до себе потік благ за допомогою сили застосування [святих] Імен, навіть якщо самі вони не були добрими, тощо; див. там.

Альтер Ребе посилається на «Лікутей Тора» рабі Хаїма Віталя, головного учня Арізаля: йдеться не про однойменну книгу Альтер Ребе, а про давнішу кабалістичну працю — записані рабі Хаїмом Віталем вчення Арізаля про Тору. Там пояснюється, що будівничі хотіли силоміць притягнути до себе потік благословення за допомогою святих Імен, отримавши добро згори, хоча самі вони не були добрими. Решта маамару пояснює, як таке могло бути можливим і чому Б-г цьому перешкодив.

РОЗДІЛ 2 • 12

Гавая в посудині Тіферет

2 וביאור הענין יובן במ"ש בכהאריז"ל [בכתבי האריז"ל] ובפרדס⁸ בענין ז' שמות שאינן נמחקין^{9,10} שם אל
 בחסד שם אלקים בגבורה ושם הוי"ה בתפארת.

Пояснення цього можна зрозуміти з написаного у працях Арізала та в «Пардес» про сім Імен, які заборонено стирати: Ім'я Кель — у сфері милості (Хесед), Ім'я Елокім — у сфері стриманості (Гвура), а Ім'я Б-га (Гавая) — у сфері краси (Тіферет).

У Талмуді перелічено сім Імен Б-га, які заборонено стирати. Арізаль і рабі Моше Кордоверо (у своєму «Пардес Рімонім») співвідносять ці Імена зі сферами духовного прояву (сфірот): Ім'я Кель — коротке Ім'я Б-га — з Хесед, Елокім — з Гвурою, а Гавая (чотирилітерне Ім'я) — з Тіферет.

ופי' דהיינו בהכלים דחג"ת [דחסד גבורה תפארת] כי האור הוא ככולם משם הוי"ה ורק בהכלים הוא בחסד
 שם אל כו'.

Пояснення таке: йдеться про посудини Хесед, Гвури й Тіферет, адже світло в усіх них походить від Імені Гавая, і лише в посудинах це Ім'я Кель у Хесед тощо.

Кожна сфера має світло (одкровення, що в ній розкривається) і посудину (форму, яка його вміщує). Альтер Ребе пояснює, що світло в усіх них походить від Гаваї; різні Імена стосуються лише посудин, які надають кожній сфері її особливого характеру.

ובתפארת אפי' [אפילו] בהכלי מאיר שם הוי"ה¹¹ (ועמ"ש בפ' בא¹² בפסוק בעצם היום הזה).¹³ ולהבין זה
 מפני מה בתפארת הוא הכלי ג"כ מבחי' שם הוי"ה¹⁴ משא"כ בשארי הספי' [הספירה / הספירות].

Але в Тіферет навіть у посудині сяє Ім'я Гавая (див. також написане в розділі Бо до вірша «Саме того дня»). [Нам слід] зрозуміти це: чому в Тіферет і посудина походить від рівня Імені Гавая, на відміну від інших сфірот?

Тіферет становить виняток: навіть її посудина є Гаваєю, а не лише її світло (у дужках читача відсилають до маамару Альтера Ребе в «Тора Ор», розділ Бо, про слова «Саме того дня всі війська Гаваї вийшли із землі Єгипетської»). Чому Тіферет відрізняється від інших сфірот? Відповідь з'явиться в параграфі 12, після довгого пояснення того, як сфірот включаються одна в одну.

ויש להבין מ"ש במאמר דפתח אליהו¹⁵ **אתה הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון עשר ספירן. חסד דרועא ימינא כו' חכמה מוחא בינה לבא¹⁶ כו'.**

I [нам слід] зрозуміти сказане в маамарі «Еліягу відкрив»: «Ти — Той, Хто вивів десять тікунін (виправлень), і ми називаємо їх десятьма сфірот... Хесед — права рука тощо; мудрість (Хохма) — мозок, розуміння (Біна) — серце тощо».

Щоб підготувати відповідь, Альтер Ребе звертається до «Еліягу відкрив» («Патах Еліягу») — відомого уривка зі вступу до «Тіккуней Зогар», твору, спорідненого із Зогаром, основною книгою кабали; він починається словами, промовленими пророком Еліягу. В уривку описано, як Б-г виводить десять «тікунін» — десять сфірот; далі в ньому їх співвіднесено з частинами тіла: Хесед — із правою рукою, Хохма — з мозком, Біна — із серцем.

РОЗДІЛ 3 • 13-5

«Ти мудрий, але не мудрістю, яка відома»

3 **וכל ספירה אית לה שם ידיעא כו' ואנת לית לך שם ידיעא אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא אנת הוא מכין ולא בכינה ידיעא.¹⁷**

«I кожна сфера має відоме ім'я тощо, але Ти не маєш відомого імені. Ти мудрий, але не мудрістю, яку можна визначити; Ти розумієш, але не розумінням, яке можна визначити».

У «Патах Еліягу» сказано далі: кожна сфера має «відоме ім'я» — певну, чітко окреслену сутність, — але Сам Б-г не має такого імені. Він мудрий, але не мудрістю, яку ми могли б визначити; Він розуміє, але не так, як ми могли б визначити розуміння.

דהנה תחלה הזכיר חו"ב [חכמה ובינה] חכמה מוחא ובינה לבא ומהו שאמר אח"כ אנת הוא חכים דאין ר"ל [רוצה לומר] אנת הוא חכים שמתלבש באותו בח"י חכמה שהזכיר תחלה שהוא מהע"ס [מהעשר ספירות].

Адже спочатку тут згадано мудрість (Хохма) і розуміння (Біна) — «Хохма — мозок, а Біна — серце». То що означають подальші слова: «Ти мудрий»? Адже вони не означають, що Він «мудрий» у тому сенсі, що вбирається в той самий рівень Хохми, про який ішлося спочатку і який є однією з десяти сфер духовного прояву (сфірот).

Трудність полягає в тому, що в цьому уривку щойно названо Хохму «мозком», а Біну — «серцем». Отже, слова «Ти мудрий» не можуть означати, що Б-г вбирається в цю Хохму — одну з десяти сфірот, — бо тоді це лише повторювало б уже сказане.

דמדקאמר וכל ספירה אית לה שם ידיעא ואנת לית לך שם ידיעא אנת הוא חכים וכל ספירה אית לה שם ידיעא ואנת לית לך שם ידיעא.

Адже з того, що сказано: «І кожна сфера має відоме ім'я, але Ти не маєш відомого імені; Ти мудрий», впливає, що слова «Ти мудрий» також слід розуміти в сенсі «Ти не маєш відомого імені».

Це впливає з контексту: слова «Ти мудрий» стоять одразу після слів «Ти не маєш відомого імені». Отже, мудрість Б-га сама по собі має бути поза межами будь-якого визначеного імені — це мудрість, яка не є однією з відомих сферот.

4 **ואלו בהתלכשות אור א"ס ב"ה בע"ס [בעשר ספירות] דאצי' אזי נקרא הוא ית' בשם לפי הספ' /**

הספירות] שמתלבש בה

А тепер, коли Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), благословенний Він, облачається в десять сфер духовного прояву (сфирот) світу еманції (Ацилут), Він, благословенний, називається ім'ям відповідно до сфери, в яку Він облачається,

Коли Нескінченне світло облачається у сфирот Ацилуту, найвищого світу, Б-га називають Іменем, що відповідає тій сфері, у яку Він облачається, — як у наведеному вище переліку семи Імен.

כמ"ש בפרדס שער השמות^{18,19} באריכות וכנ"ל שם אל בחד כו'. וא"כ איך יתכן בחי' אנת הוא חכים וגם לית לך שם ידיעא.²⁰

як докладно написано в Пардесі, у Воротах Імен, і як [зазначено] вище: Ім'я Кель у милості (Хесед) тощо. Якщо так, то як можна говорити про аспект «Ти мудрий», а водночас — «немає в Тебе відомого імені»?

Це докладно викладено в «Пардес Рімонім», у Воротах Імен. Отже, запитання постає ще гостріше: якщо, говорячи про Б-га як про «мудрого», мають на увазі, що Він перебуває в якійсь сфері, то в Нього мало б бути відоме ім'я. Як же тоді Тікуней Зоар можуть стверджувати водночас і «Ти мудрий», і «немає в Тебе відомого імені»?

אלא הפ' דמתחלה אמר אנת הוא חד ולא בחושבן ואע"ג [ואף על גב] דאפיקת עשר תקונין²¹ שהם ע"ס [עשר ספירות] דתקון דאצי' אשר כל ספירה היא בחינה מיוחדת מזולתה חכמה חסד כו'

Навпаки, зміст такий: спочатку сказано: «Ти — Один, але не в числі»; і хоча «Ти явив десять тікунін», тобто десять сфирот Тікуну Ацилуту, де кожна сфера є окремим рівнем, відмінним від інших, — мудрість (Хохма), милість (Хесед) тощо, —

Відповідь починається з початку цього уривка: «Ти — Один, але не в числі»: єдність Б-га — це не «один» у значенні лічби. І все ж Він явив десять відмінних одна від одної сфирот — десять сфирот світу Тікуну в Ацилуті, кожна з яких цілком відмінна від інших.

וא"כ הוה ס"ד שגם בהעצמות יש ח"ו [חס ושלום] ג"כ בחינות מיוחדות חכמה חסד כו' לזה אומר שאינו כן כי בחי' אנת הוא חכים הוא ולא בחכמה ידיעא.

то можна було б подумати, що й у Самій Сутності, не дай Б-г, так само є окремі рівні — мудрість, милість тощо. На це сказано, що це не так: аспект «Ти мудрий» означає «але не відомою мудрістю».

Хтось міг би подумати, що раз сфiрот відрізняються одна від одної, то й у Самій Сутності Б-га є окремі частини: тут — мудрість, там — милість. Еліягу заперечує це: у Сутності є «мудрість», але не визначена й відома мудрість, відокремлена від решти.

ר"ל [רוצה לומר] כי חכמה דאצי' נק' חכמה ידיעא אע"פ [אף על פי] שהיא ג"כ באמת למעלה מעלה ממהות חכמה דבי"ע מ"מ כיון

Тобто мудрість (Хохма) Ацилуту називається «відомою мудрістю». Хоча й вона насправді незрівнянно вища за сутність мудрості світів творення (Брія), формування (Єцира) та дії (Асія), однак, оскільки

Хохма Ацилуту називається «відомою мудрістю». Вона незмірно вища за мудрість трьох нижчих світів — Брії, Єцири й Асії; та наступна частина пояснює, чому навіть її все ж називають «відомою».

שהיא מקור ושרש להן נקראת חכמה ידיעא והיינו ששם הוא בחי' כלים ממש חכמה יש לה כלי בפ"ע [בפני עצמן] בינה בפ"ע [בפני עצמן].

вона є їхнім джерелом і коренем, її називають «відомою мудрістю». Тобто там є рівень справжніх посудин: Хохма має власну посудину, а розуміння (Біна) — власну.

Оскільки вона є джерелом і коренем їхньої мудрості, а в Ацилуті є справжні окремі посудини — Хохма у власній посудині, а Біна у своїй, — Хохма Ацилуту вважається визначеною, «відомою» мудрістю.

5 וזהו דייקא בע"ס [בעשר ספירות] דאצילוי' [דאצילות]. אבל מה דאנת הוא חכים הוא לא בחכמה ידיעא כלל

עד שהתהוות חכמה דאצי' מבחי' אנת הוא חכים הוא

І це стосується саме десяти сфер духовного прояву (сфiрот) світу еманації (Ацилут). Але те, про що [сказано]: «Ти мудрий», зовсім не є пізнаваною мудрістю — настільки, що мудрість (Хохма) світу Ацилут постає з рівня «Ти мудрий»

«Пізнавані» сфiрот належать до світу Ацилут. Мудрість, про яку сказано «Ти мудрий», зовсім не є пізнаваною мудрістю, а розрив між ними цілковитий: Хохма світу Ацилут постає з неї так, як щось постає з нічого.

ע"ד התהוות יש מאין ולא בחי עילה ועלול כלל ולא ע"ד התהוות חכמה דבי"ע מחכמה דאצי" שזה נקי
גי"כ השתלשלות שלכך נקי חכמה דאצי" חכמה ידיעא ואיך היא ידיעא

за принципом виникнення чогось із нічого (esh me-a'in), а зовсім не [за принципом] «причина — наслідок»; і не так, як постає Хохма світу творення (Брія), світу формування (Єцира) та світу дії (Асія) з Хохми світу Ацилут, — це також називається ланцюгом послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут). Тому Хохму світу Ацилут називають «пізнаваною мудрістю». А в якому сенсі вона «пізнавана»?

Тут протиставлено два способи виникнення. Виникнення чогось із нічого (esh me-a'in) означає, що наслідок нічим не подібний до свого джерела; причинно-наслідковий зв'язок означає, що наслідок є нижчим проявом своєї причини. Мудрість нижчих світів походить від Хохми світу Ацилут у другий спосіб, тож вона належить до ланцюга послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут).

אלא שלפי שלפי שחכמה דבי"ע נתהווה ממנה ע"י השתלשלותי [השתלשלות] והיא גלויה וידועה לכך גם החכמה
דאצי" נקי חכמה ידיעא.²²

Лише тому, що Хохма світів Брія, Єцира й Асія постала з неї шляхом ішталшелуту і є відкритою та пізнаваною, Хохму світу Ацилут теж називають «пізнаваною мудрістю».

Це пояснює назву «пізнавана»: мудрість нижчих світів, яка крок за кроком походить від Хохми світу Ацилут, відкрита й доступна для пізнання. Оскільки те, що сходить від неї, є пізнанням, її джерело — Хохму світу Ацилут — також називають «пізнаваною».

РОЗДІЛ 4 • 16-9

Приховані сфірот та Акудім: приклад душі

6 וכמו ע"ד שנק' אדם דאצי" אדם דעשייה. משא"כ בחי' אנת הוא חכים הוא לא בחכמה ידיעא וזהו הנקי
בלשון הפרדס עשר ספירות הגנוזות²³ במאצילין שע"ז אמר אנת הוא חכים כו'.

Подібно до того, як Адам світу еманції (Ацилут) називається Адамом світу дії (Асія). Однак рівень «Ти — мудрий» не перебуває в межах відомої мудрості; саме це мовою Pardes називається «десятьма прихованими сферами духовного прояву (сфірот) у Того, Хто їх еманує», про що сказано: «Ти — мудрий» тощо.

«Адам» (Людина) — кабалістична назва повної структури з десяти сфірот у певному світі. Навіть Адам Ацилуту, такий високий у порівнянні з нижчим за нього, подібний до найнижчого світу, Асії, якщо порівняти його з тим, що вище. Мудрість вислову «Ти — мудрий» — це те, що Pardes Rimonim називає «десятьма прихованими сфірот у Тому, Хто їх еманує», тобто коренями сфірот такими, якими вони є в самому Б-зі.

וְעִנִּין זֶה עוֹלָה בְּקִנָּה אֶחָד עִם מִיִּשׁ בְּעִיָּח [בְּעֶץ חַיִּים] שֵׁשׁ עֶקְדִים נְקוּדִים וּבְרוּדִים וְהִינּוּ שִׁבְעֶקְדִים כָּל הָעִים [הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת] הֵם עֶקְדִים בְּכָלִי אֶי וְאִין שֵׁם שׁוּם

Це цілком узгоджується з написаним в Ец Хаїм: є Акудім, Некудім і Берудім. Тобто в Акудім усі десять сфірот зв'язані в одній посудині, і там немає жодного

В Ец Хаїм Арізаль описує три ранні стадії сфірот: Акудім («зв'язані разом»), Некудім («точки») і Берудім («взаємопов'язані»). Ці назви — слова, якими Тора описує «смугасті, крапчасті й плямисті» отари Яакова (параграф 12). В Акудім усі десять перебувають в одній посудині, без жодного поділу між ними.

הַתַּחֲלָקוֹת כָּלִל לַעִים [לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת]²⁴ וּבְנִקּוּדִים הוּא שֶׁנֶּחֱלָקוּ לְעֶשֶׂר נְקוּדוֹת וּבְרוּדִים הוּא עוֹלָם הַתְּקוּן בְּחַי' פֶּרְצוּפִים כּו' וְזִיִּשׁ [וְזֶהוּ שְׁכֻתוֹ] אֵלֵיהֶם אַנְתָּ הוּא דַּאֲפִיקַת עֶשֶׂר תְּקוּנִין שֶׁהֵם עִים [עֶשֶׂר סְפִירוֹת] דְּבְרוּדִים.

поділу на десять сфірот; у Некудім вони розділилися на десять точок; а Берудім — це Світ Тікуну (Виправлення), рівень парцуфім (конфігурацій) тощо. Саме про це сказав Еліягу: «Ти — Той, Хто вивів десять тікунін (виправлень)», тобто десять сфірот Берудім.

У Некудім сфірот відокремлюються одна від одної й постають як десять ізольованих точок (як пояснюватиме цей маамар, це Світ Тоу, тобто хаосу). У Берудім, Світі Тікуну, вони утворюють парцуфім — цілісні конфігурації, у кожній з яких одна сфера містить інші. «Десять тікунін» Еліягу — це ці сфірот Берудім.

אִמְנֵם שְׂרֵשׁם וּמְקוֹרָם שֶׁהֵם בְּחַי' עֶקְדִים הָרִי הֵם בְּכָלִי אֶי מִמֶּשׁ כָּל הַבְּחַי' חוּ"ב [חֲכֵמָה וּבִינָה] כּו' וְהִינּוּ לְפִי שֶׁהֵם לְמַעַלָּה מְעַלָּה מִמָּהוּת בְּחַי' חֲכֵמָה וּבִינָה הַיְדוּעִים דַּאֲצִילוֹת

Однак їхній корінь і джерело — рівень Акудім, де всі рівні: Хохма, Біна тощо, буквально перебувають в одній посудині. Це тому, що вони набагато, набагато вищі за сутність відомих рівнів Хохми й Біни світу Ацилут.

Їхнє джерело, Акудім, — це рівень, де Хохма, Біна та решта буквально перебувають в одній посудині. Це можливо тому, що цей рівень набагато вищий за визначені Хохму й Біну світу Ацилут.

(והתהוות חכמה ובינה דאצילות הוא יש מאין היינו ע"י צמצום א"ק [אדם קדמון] וצמצום הדיקנא ²⁵ עד דא"א [דאבא ואימא] יונקים רק מבחי' שערות כו' משא"כ מאצי' לבריאה אינו רק ע"י פרסא שאינו מערך הצמצומים אלו שבין א"ק [אדם קדמון] לאצילות ולכן נק' ²⁶ השתלשלות)

(А виникнення Хохми й Біни світу Ацилут є виникненням чогось із нічого, тобто відбувається через скорочення (цимцум) Адама Кадмона та скорочення Бороди, аж поки Хохма і Біна (Абба та Імма) живляться лише від рівня волосся тощо; тоді як перехід від Ацилуту до Брії відбувається лише через парсу (перегородку), яка не належить до ряду цих скорочень між Адамом Кадмоном і Ацилутом; тому це називається ланцюгом послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут).)

Відступ у дужках: між Адамом Кадмоном (первинним рівнем над Ацилутом) і Ацилутом відбуваються значні скорочення — скорочення Адама Кадмона та «Бороди», — тож Абба й Імма (Хохма й Біна світу Ацилут) отримують живлення лише через «волосся». Кабала зображує рівень над Ацилутом як голову з бородою, а волосина несе лише слабкий відблиск життєвої сили голови. Тому отримання через «волосся» є переходом, у якому щось виникає з нічого. Між Ацилутом і Брією є лише парса, перегородка, а не скорочення такого порядку, тому перехід там є неперервним ланцюгом низхідного розгортання.

ולכן נקראים בשם ע"ס [עשר ספירות] הגנוזות. ויובן עד"מ כי הנה כחות הנפש ²⁷ המתלבשים באברי הגוף הרי הם מתחלקים כל כח מהות בפ"ע [בפני עצמו] ובאבר מיוחד בפ"ע [בפני עצמו].

Тому їх називають «десятьма прихованими сфірот». Це можна зрозуміти на прикладі: сили душі, які вдягаються в органи тіла, розділені — кожна сила є окремою сутністю, а кожна має свій особливий орган.

Ось чому їх називають «прихованими». Для пояснення Альтер Ребе звертається до людської душі: коли її сили вдягаються в тіло, вони відокремлені одна від одної, і кожна діє через свій орган.

כח הראיה בעין וכח השמיעה באוזן וכח המעשה בידיים. וכן בכחות עליונים מהן כח השכל במוח וכח המדות בלב.

Сила зору міститься в оці, сила слуху — у вусі, а сила дії — в руках. Так само серед вищих сил: сила інтелекту міститься в мозку, а сила емоційних атрибутів (мідот) — у серці.

Зір діє через око, слух — через вухо, дія — через руки; так само й вищі сили: інтелект міститься в мозку, а емоції — у серці. У тілі кожна сила відмінна від інших і має своє місце.

7 וְהָנָה כָּל כַּחוֹת אֱלֹ נִמְשָׁכִים וּמִתְפַּשְׁטִים מִן הַנֶּפֶשׁ הָאֶחָת שֶׁהִיא עֵצֶם²⁸ אֵי וְאֵיכָּ הַחִילּוּקִי כַחוֹת הַנִּי"ל כִּשְׁהִיוּ עֵדִיין כְּלוּלִים בַּהֲנַפֵּשׁ וְדָאִי הָיוּ כּוֹלֵם בַּהֲתַכְלָלוֹת אֶחָת מִמֶּשׁ כְּלִי שׁוֹם הַתַּחֲלָקוֹת וְכִמוּ שֶׁהַנֶּפֶשׁ הִיא עֵצֶם אֵי.

Тепер усі ці сили походять від однієї душі й поширюються з неї; душа ж є єдиною сутністю. Отже, згадані вище окремі сили, коли вони ще були включені в душу, безперечно, становили справді єдине ціле, без жодного поділу, так само як сама душа є єдиною сутністю.

Усі сили душі походять від однієї душі, а сама душа є єдиною, неподільною сутністю. Тому, перш ніж вони були проведені в тіло, поки ще перебували в душі, вони мали бути цілковито злиті, без жодного відокремлення.

8 וְאֵיךְ הוּא זֶה וְהֵלֵא אָנוּ רוֹאִים רֹאִיָּה וְשִׁמְיָהָ הֵם שְׁנֵי כַחֲנוֹת שׁוֹנוֹת זֶה מִזֶּה אֲלֵא וְדָאִי מִשׁוֹם כִּשְׁהִיוּ בַחֲי

І як це може бути? Хіба ми не бачимо, що зір і слух — це два різні рівні? Але, безперечно, це тому, що коли

Заперечення: зір і слух очевидно є різними речами. Як же вони можуть бути «одним» у душі?

כַּחוֹת אֱלֹ בִנְפֶשׁ הֵם בַּחֲיָי דָּקָה וְרוּחָנִי יוֹתֵר לֹאִין שִׁיעוּר מִכְשֶׁהֶם אַחֲ"כ בְּגוֹף הַחוּמְרִי עַד שֶׁשֶׁם הֵם כּוֹלֵם מִיּוֹחָדִים כָּאֱלֹ הֵם רַק דְּבַר²⁹ אֵי מִמֶּשׁ.

ці сили перебували в душі, вони були в незмірно тоншому й духовнішому стані, ніж згодом, коли перебувають у матеріальному тілі, — настільки, що там усі вони єдині, наче буквально становлять лише одну річ.

Відповідь: у душі ці сили існують у незмірно тоншій і духовнішій формі, тож там вони справді єдині, як одне. Це стане взірцем для сфер духовного прояву (сфірот), які у світі еманції (Ацилут) є десятьма окремими речами, але в їхньому прихованому корені — одним цілим.

9 וְעַדִּיז יוֹבֵן הַנִּמְשָׁל שְׁעִנִּין עִ"ס [עֶשֶׂר סְפִירוֹת] דְּאֵצִי שֶׁהֵם כָּל בַּחֲי בְּכָלִי בַפִּי"ע [בַּפְּנִי עֲצֻמוֹ]³⁰ חֲכָמָה בַחֲי בַפִּי"ע

[בַּפְּנִי עֲצֻמוֹ] וְחֶסֶד בַּפִּי"ע [בַּפְּנִי עֲצֻמוֹ] כו'

Так само стане зрозумілим відповідник: десять сфер духовного прояву (сфірот) світу еманції (Ацилут) — кожна становить окремий рівень у власній посудині: мудрість (Хохма) — окремий рівень, а милість (Хесед) — окремий, і так далі.

Тепер аналогію застосовано. Сфірот Ацилуту подібні до сил душі, коли вони перебувають у тілі: кожна відрізняється від інших і має власну посудину — тут Хохма, там Хесед.

אבל בשרשן בבחי' ע"ס [עשר ספירות] הגנוזות הם בעילוי יותר דק ונעלה לאין קץ עד ששם הם כולם רק דבר א' ממש וזהו שהן עקודים בכלי א' ממש.

Але у своєму корені, на рівні прихованих десяти сфірот, вони перебувають у незрівнянно тоншому й піднесенішому стані — настільки, що там усі вони є буквально одним цілим; саме це означає, що вони — Акудїм [зв'язані разом] буквально в одній посудині.

Їхній корінь — приховані десять сфірот — подібний до сил душі в самій душі: вони настільки тонкі й піднесені, що є просто одним цілим. Саме це означає «Акудїм»: усі сфірот зв'язані разом в одній посудині.

וזה שבאצי' חכמה וחסד הם שני דברים שונים זמ"ז [זה מזה] היינו לפי שחכמה דאצי' אינה בערך כלל מהות החכמה דעקודים וכנ"ל שהיא הנק' חכמה ידיעא.

А те, що в Ацилуті Хохма й Хесед — дві різні одна від одної речі, пояснюється тим, що Хохма Ацилуту зовсім не співмірна із сутністю Хохми Акудїм; і, як [сказано] вище, саме її називають «відомою мудрістю».

Чому ж у Ацилуті Хохма й Хесед є окремими речами? Тому, що Хохма Ацилуту належить до іншого порядку буття, ніж Хохма Акудїм, а не є лише трохи нижчим її різновидом. Тому її й називають «відомою мудрістю», тоді як Хохма Акудїм такою не є.

РОЗДІЛ 5 • 110

Спуск до Некудїм

10 והנה אח"כ נמשך בחי' עולם הנקודים ושם כל ספי' [ספירה / ספירות] בפ"ע [בפני עצמו] והן עשר נקודות. והיינו שכבר ירדו בירידה גדולה ממדרגת ע"ס [עשר ספירות] דעקודים שהן כולם דבר א' כנ"ל משא"כ בע"ס [בעשר ספירות] דנקודים וזהו כמו בחי' חכמה ידיעא כו'.

А потім було притягнуто рівень світу Некудїм («точок»), де кожна сфера існує окремо; це десять точок. Отже, вони вже опустилися значно нижче від рівня десяти сфер духовного прояву (сфірот) Акудїм, які, як [сказано] вище, становлять одне ціле, на відміну від десяти сфірот Некудїм; і це подібне до рівня «відомої мудрості» тощо.

Після Акудїм з'явився світ Некудїм («точок»), де кожна сфера існує окремо, як самостійна точка. Це значний спуск порівняно з Акудїм, де все єдине; у Некудїм сфірот уже визначені й відокремлені одна від одної, подібно до «відомої мудрості».

(והרי מוכן גודל הצמצום והירידה כי מלבד זה שבעקודים וע"ס [ועשר ספירות] הגנוזות היו בעילוי רב יותר עד שנקי חכים ולא בחכמה ידיעא כנ"ל.

(Отже, зрозуміло, наскільки великими були скорочення (цимцум) і спуск: адже, крім того, що в Акудім і приховані десять сфірот перебували на значно вищому рівні, аж до того, що це називається «мудрий, але не тією мудрістю, яка є пізнаваною», як [сказано] вище,

У цьому довгому відступі, взятому в дужки, пояснюється, наскільки великий спуск від Акудім до Некудім. Перша відмінність уже зазначена: в Акудім мудрість настільки піднесена, що її називають «мудрий, але не тією мудрістю, яка є пізнаваною».

הרי עוד זאת כי התם כיון שכולן בכלי א' ואין בהם שום התחלקות א"כ בהמשכת בחי' חכמה עד"מ הרי יש בזה כל הע"ס [העשר ספירות] הגנוזות יחד ולא בחי' חכמה בפ"ע [בפני עצמו] כיון דהתם אין חכמה בחי' בפ"ע [בפני עצמו] כלל לבדה.

є ще й ось що: оскільки там усі перебувають в одній посудині й між ними немає жодного поділу, то під час притягнення, наприклад, рівня Хохма в ньому присутні разом усі приховані десять сфірот, а не лише рівень Хохма сам по собі, адже там Хохма взагалі не є окремим, самостійним рівнем.

Друга відмінність: оскільки в Акудім усе міститься в одній посудині, те, що виходить звідти як «Хохма», насправді є всіма десятима прихованими сфірот водночас. Там немає такого поняття, як Хохма сама по собі.

כ"א כל הע"ס [העשר ספירות] הגנוזות הם דבר ³¹ א' ממש. א"כ אין שייך כלל לומר המשכת חכמה בפ"ע [בפני עצמו] כ"א המשכת דבר הנקי ע"ס [עשר ספירות] הגנוזות כו' יחד.

Навпаки, усі приховані десять сфірот — буквально одне ціле. Отже, зовсім недоречно говорити про притягнення Хохми окремо; йдеться лише про притягнення того, що називається прихованими десятима сфірот, тощо, разом.

Тож в Акудім неможливо навіть говорити про притягнення лише Хохми. Притягується єдине ціле, яке називається прихованими десятима сфірот.

משא"כ בבחי' ע"ס [עשר ספירות] דנקודים נתצמצם להיות חכמה נמשכת בחי' א' לבדה ממש וכן חסד כו'.

На відміну від цього, на рівні десяти сфірот Некудім відбулося скорочення, тож Хохма притягується буквально як один окремий рівень, і так само милість (Хесед) тощо.

У Некудім світло скоротилося, тож Хохма виходить як окремий рівень, Хесед — як окремий рівень, і так далі. Ціле розпалося на частини.

והרי מובן שאין ערוך כלל בחי' חכמה כשהיא בפ"ע [בפני עצמו] לבחי' הכוללת כל הע"ס [העשר ספירות] יחד ממש וכמו שאין ערוך אות אחת הנפרדת מתיבת למשפחותיכם^{32, 33, 34} עדי"מ לגבי התיבה כולה כשהיו כל האותיות יחד.

Отже, зрозуміло, що рівень Хохма сам по собі взагалі не можна порівняти з рівнем, який буквально містить усі десять сфирот разом — так само, як, наприклад, окрема літера, відділена від слова лемішпехотейхем («за родинами вашими»), не може зрівнятися з цілим словом, коли всі літери були разом.

Окремий атрибут не можна порівняти з цілим, що містить усі десять атрибутів разом. Для прикладу Альтер Ребе наводить довге слово з Тори — лемішпехотейхем: одна відокремлена літера — ніщо порівняно з цілим словом, зміст якого розкривається лише тоді, коли всі його літери разом.

מלבד מה שבחי' החכמה זו כשהיא בפ"ע [בפני עצמו] נק' חכמה ידיעא משא"כ החכמה דע"ס [דעשר ספירות] דעקודים נק' חכים ולא בחכמה ידיעא. וגם ע"ז שייך אנת הוא חד ולא בחושבן כיון שאין שם בחי' התחלקות עשר ספירות כנ"ל.

Крім того, цей рівень Хохма, коли він існує окремо, називається «відомою мудрістю», тоді як Хохма десяти сфирот Акудім називається «мудрий, але не тією мудрістю, яка є пізнаваною». І тут також доречні слова: «Ти — Один, але не числом», адже там немає поділу на десять сфирот, як [сказано] вище.

Крім того, Хохма сама по собі — це «відома мудрість», тоді як Хохма Акудім — «мудрий, але не тією мудрістю, яка є пізнаваною». А оскільки там немає поділу на десять, Акудім також можна описати словами «Один, але не числом».

ומ"מ אור א"ס ב"ה עצמו הוא למעלה מעלה מבחי' עקודים כי גם עקודים נק' אדם דכריאה לגבי א"ס ב"ה ועמ"ש ע"פ את שבתותי תשמרו^{35, 36} בענין שבת תתאה ושבת עלאה).

І все ж саме Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), благословенний Він, незмірно вище за рівень Акудім, адже навіть Акудім називається Адамом світу творення (Бріа) стосовно Нескінченного (Ейн Соф), благословенного Він. Див. також написане щодо [вірша] «Мої суботи бережіть» — про нижній Шабат і вищий Шабат.)

Однак Акудім — не Сутність Б-га: у порівнянні з Нескінченням навіть Акудім є лише «Адамом Брії», ніби створеним. Альтер Ребе відсилає до свого маамара про «Мої суботи бережіть» (Лікутей Тора, Бегар 2:28-29), де пояснюється, що множина «суботи» означає дві суботи: нижній Шабат — самоусунення «чогось» у «ніщо» на рівні Хохми, а вищий Шабат — справжнє самоусунення вище за Хохму.

ועדי' ההפרש בין הארת הקו להרשימו³⁷ שנשאר אחר הצמצום ומקום פנוי. דהנה הארת הקו מאיר בכל עולם לפי ערכו³⁸ אך הרשימו היא בחי' הכוללת לכל העולמות.³⁹

Так само [виявляється] відмінність між світінням лінії світла (каву) та відбитком (решиму), що залишився після скорочення (цимцуму) у звільненому просторі. Адже лінія світла світить у кожному світі відповідно до його міри, тоді як відбиток є рівнем (бхіна), що охоплює всі світи.

Та сама закономірність виявляється в іншій парі понять кабали. Після першого скорочення (цимцуму), коли Нескінченне світло віддалилося, залишивши «звільнений простір», у нього знову увійшла тонка лінія світла — кав, а відбиток від світла, що відійшло, — решиму — залишився. Кав світить у кожному світі відповідно до здатності цього світу, подібно до окремих сфер духовного прояву (сфірот); решиму є одним загальним рівнем, що охоплює всі світи, подібно до Акудим.

(וצ"ע [וצריך עיון] דמבואר בכמה מקומות דהקו גבוה הרבה מהרשימו וע' באגה"ק [באגרת הקודש] מאמר איהו וחיהי⁴⁰ הארת הקו והארה דהארה דהארה דהארה⁴¹ כו'):

(Це потребує подальшого вивчення, адже в кількох місцях пояснюється, що кав набагато вищий за решиму. Див. також у Iggeres HaKodesh маамаר «Він і Його життєва сила»: світіння каву, відблиск від відблиску, відблиск від відблиску від відблиску тощо.)

Альтер Ребе вказує на труднощі: у багатьох місцях кав описується як значно вищий за решиму, а в Iggeres HaKodesh Танія йдеться про світіння каву та про дедалі слабші «відблиски від відблисків» нижче від нього. Як тоді можна порівнювати решиму з вищим, всеохопним рівнем? Він залишає це питання відкритим для подальшого вивчення.

РОЗДІЛ 6 • 111

Тогу й Тікун; Ім'я Ма

11 והנה בעולם הנקודים^{42,43} הי' [היה] שבה"כ [שבירת הכלים] שזהו ענין עולם התהו והיינו לפי שהיו רק בכחי' נקודות כל⁴⁴ אי' בחי' בפ"ע [בפני עצמן] ואח"כ עולם הברודים הוא עולם התקון שנעשו בכחי' פרצופים שהוא להיות בחי' התכללות.

А ось у світі Некудім сталося розбиття посудин — це і є сутність світу Тогу (хаосу); причина в тому, що вони перебували лише на рівні окремих точок, кожна — сама по собі. А згодом світ Берудім — це світ Тіккун (виправлення), де вони стали парцуфім (цілісними духовними конфігураціями), тобто такими, в яких є взаємне включення,

У Некудім посудини розбилися; це і є світ Тогу (хаосу). Вони розбилися, бо кожна сфера була окремою точкою, що не могла поєднатися з іншими. У світі Тіккун (Берудім) сфірот стали парцуфім — цілісними конфігураціями, в кожній з яких містяться й інші.

שלא יהיה חכמה בפ"ע [בפני עצמו] כ"א תהיה כלולה ג"כ מכל הע"ס [העשר ספירות] ונק' פרצוף אבא וכן פרצוף ז"א⁴⁵ שעיקרו בחי המדות

так що Хохма не була б сама по собі, а містила б у собі також усі десять сфер духовного прояву (сфірот); такий парцуф називається парцуфом Абби. Так само й парцуф емоційних атрибутів (Зеїр Анпін), сутністю якого є рівень емоційних атрибутів (мідот),

У Тіккуні Хохма не існує сама по собі: вона містить у собі всі десять сфірот і стає парцуфом Абби («Батька»). Так само й Зеїр Анпін — конфігурація емоцій — містить у собі всі сфірот.

אך כולן היו כלולים יחד וגם המוחי [המוחי] דא"א [דאבא ואימא] מאירים בהם. וה"ז [והרי זה] מעלה יתירה מכבחי נקודים שהי' [שהיה] רק כל בחי בפ"ע [בפני עצמו] חסד לבדו וגבורה לבדו.

але всі вони були включені одна в одну, і в них також світили інтелектуальні сили (мохін) Абби та Імми. Це — величезна перевага над рівнем Некудім, де кожен рівень існував сам по собі: милість (Хесед) — сама по собі, а стриманість (Гвура) — сама по собі.

У Зеїр Анпіні всі емоції включені одна в одну, і в них світить інтелект Абби та Імми. Це велика перевага над Некудім, де Хесед існував сам по собі, а Гвура — сама по собі.

אבל בתקון יש בחי התכללות והתחברות (כמו עד"מ חבור האותיות שנפרדו להיות מצטרפין יחד לתיבות ומ"מ אין זה כמו בחי עקודים שהיו כולן דבר א' ממש עד שהיו רק בכלי א'

Але в Тіккуні є взаємне включення й поєднання (як, наприклад, окремі літери поєднуються між собою, утворюючи слова). Проте це не так, як на рівні Акудім, де всі вони були буквально одним цілим — настільки, що перебували лише в одній посудині;

Взаємне включення в Тіккуні подібне до того, як окремі літери поєднуються й утворюють слова. Але це не така єдність, як в Акудім, де все було справді одним цілим в одній посудині.

משא"כ בברודים שכל ספירה יש לה כלי בפ"ע [בפני עצמו] רק שמתכללים מכל הע"ס [העשר ספירות] וכו' ומ"מ ע"י התכללות זו מאיר בהן הארה עליונה מא"ס ב"ה כי אור א"ס ב"ה מאיר ונמשך דוקא במקום שיש חבור והתכללות.

тоді як у Берудім кожна сфера має власну посудину, але водночас містить у собі всі десять сфірот тощо. І все ж завдяки цьому взаємному включенню в них світить вище осяяння від Нескінченного (Ейн Соф), благословенного Він; адже Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), благословенне Він, світить і притягується саме туди, де є поєднання та взаємне включення.

У Тіккуні кожна сфера зберігає власну посудину, але водночас містить у собі всі інші. Завдяки цьому поєднанню в них світить вище світло від Нескінченного, адже Нескінченне світло перебуває саме там, де є поєднання та взаємне включення.

וכמו למטה זכר ונקבה בראם ועי"ז ויברך אותם⁴⁶ עי"י ההתכללות כו' וכמו בצירוף עשרה אומרים דבר שבקדושה דאכל בי עשרה שכינתא שריא⁴⁷ משא"כ אם היו אלו העשרה כ"א [כל אחד / כל אחת] בפ"ע [בפני עצמו] כו').

Так само й унизу: «чоловіком і жінкою Він створив їх», і завдяки цьому — «і благословив Він їх», через взаємне включення тощо. Так само, коли десятеро об'єднуються, вони можуть промовляти святе, бо «серед кожної групи з десяти перебуває Шехіна»; але не так, коли ці десятеро — кожен сам по собі тощо.)

Два приклади з нашого світу: Б-г благословив чоловіка й жінку лише після того, як вони стали парою, як сказано у вірші: «Чоловіком і жінкою Він створив їх, і благословив Він їх»; а десятеро євреїв, об'єднавшись, можуть промовляти святі молитви, для яких потрібен міньян — кворум із десяти, — бо Шехіна перебуває в групі з десяти. Але не так, коли це десять окремих людей, кожен сам по собі.

וזהו עי"י שם מ"ה [שם מ"ה] המאיר בעולם התקון⁴⁸ ששרשו למעלה מבחי' נקודים כי הוא שם מ"ה [שם מ"ה] דא"ק [דאדם קדמון]⁴⁹ שהוא בחי' האור הכללי עי"ד הנ"ל בעקודים ע"כ ממנו נמשך התקון שיהיה נעשה ההתכללות בברודים

І все це відбувається завдяки Імені Ма, яке світить у світі Тіккун, корінь якого вищий за рівень Некудім. Адже це Ім'я Ма світу Адам Кадмон, тобто рівень загального, всеохопного світла, подібно до сказаного вище про Акудім. Тому саме від нього походить Тіккун, завдяки якому в Берудім виникає взаємне включення.

Взаємне включення в Тіккуні забезпечує Ім'я Ма — Гавая, написана так, що числове значення її літер становить 45, тобто числове значення слова «ма». Його корінь — в Адамі Кадмоні (Первісній Людині), вище за Некудім; подібно до Акудім, це загальне, всеохопне світло. Саме тому воно може поєднати окремі сфірот.

והיינו כי שם מ"ה [שם מ"ה] הוא בחי' בטול מלשון ונחנו מה⁵⁰ וההתכללות נמשך מחמת הבטול לאור אי"ס ב"ה. ולכן עי"י שם מ"ה [שם מ"ה] נעשה ג"כ ההתכללות בע"ס [בעשר ספירות] דתיקון כו':

Іншими словами, Ім'я Ма — це рівень самоусунення (бітуль), як у вислові «і що (ма) ми таке?». Взаємне включення виникає завдяки бітулю перед Нескінченим світлом, благословенним Він. Тому саме завдяки Імені Ма відбувається також взаємне включення десяти сфірот Тіккуну тощо.

Ма означає «що», як у словах Моше й Аарона: «І що ми таке?» — це вираження самоусунення. Сфірот можуть включати одна одну лише тоді, коли кожна перебуває в стані бітулю перед Нескінченим світлом, не перестаючи при цьому існувати. Тож саме Ім'я Ма, що виражає бітуль, уможливорює Тіккун.

РОЗДІЛ 7 • 112

Tiferet, Torah i mir

12 ומעתה יובן מה דבתפארת בהכלי ג"כ הוא מבחי שם הוי"ה⁵¹ משא"כ בכלים דחוי"ג [חסד וגבורה] כי הנה

עיקר ההתכללות הנעשה בעולם התקון הוא

Звідси стане зрозуміло, чому в красі (Tiferet) посудина також належить до рівня Імені Б-га (Гавая), на відміну від посудин милості (Хесед) і стриманості (Гвура). Адже сутність включення, яке відбувається у Світі Тікуну, здійснюється

Тепер можна відповісти на запитання з другого абзацу: чому навіть посудина Tiferet позначена Іменем Гавая, тоді як посудини Хесед і Гвура несуть Імена Кель та Елокім? Відповідь полягає в тому, що саме спричиняє включення у Світі Тікуну.

ע"י קו האמצעי שהוא בחי תפארת מדתו של יעקב שלימו דאבהן⁵² ישב אוהלים⁵³ שמחבר בחי חוי"ג

[חסד וגבורה]

через середню лінію, яка є рівнем Tiferet, атрибутом Якова — «довершенням праотців», «мешканцем наметів», — що поєднує Хесед і Гвура.

Хесед і Гвура протилежні: давати й стримувати. Tiferet — це «середня лінія», яка їх поєднує. Це атрибут Якова, якого в Зогарі названо «довершенням праотців», бо він об'єднує Хесед Авраама і Гвуру Іцхака; а в Торі його названо «мешканцем наметів».

ולכן יעקב המשיך בחי עקודים נקודים וברודים⁵⁴ שהמשיך מבחי עקודים גם בברודים ע"י שם מ"ה

[שם מ"ה] להיות התכללות כו'

Тому Яков притягнув униз рівень акудім, некудім і берудім [— «смугастих, крапчастих і плямистих»]: він притягнув із рівня Акудім також у Берудім — через Ім'я Ма, щоб сталося включення тощо.

Заробітком Якова в Лавана були позначені молоді тварини зі стада (Берешит 30:32; 31:8), а уві сні він побачив баранів, які парувалися зі стадом: «смугастих, крапчастих і плямистих», акудім, некудім у-верудім (31:10). Це ті самі назви трьох етапів сфірот. Альтер Ребе розуміє притягування Яковом цих стад як те, що Tiferet притягує єдність Акудім униз, у Берудім, через Ім'я Ма, завдяки чому виникає включення.

ולכן תפארת נקי אות אמת^{55,56} (עי' [עיי' בזהר ר"פ ויקרא]⁵⁷ מפני שמחבר ועושה התכללות שלא יהיו המדות חו"ג [חסד וגבורה] נגדיים זה לזה.

Тому Тіферет називають «знаком істини» (див. Зогар, на початку розділу Ваїкра), адже вона поєднує й спричиняє включення, щоб атрибути Хесед і Гвура не протистояли один одному.

Зогар (на початку розділу Ваїкра) тлумачить прохання Рахав: «дай мені знак істини» — як літеру вав, літеру Тіферет; єврейське слово «от» означає і «знак», і «літера», тому цей вислів можна зрозуміти також як «літера істини». Істина тут означає те, що поєднує й не стає на чийсь бік: Тіферет зводить Хесед і Гвуру разом, щоб вони більше не протистояли одна одній.

והנה הגדול הגבור⁵⁸ הוא בחי' חו"ג [חסד וגבורה] והנורא הוא בחי' תפארת ויש בו תוספת⁵⁹ וי"ו והנורא

Отже, «великий, могутній» — це рівень Хесед і Гвура, а «грізний» — рівень Тіферет; і в ньому є додаткова вав: «і грізний» (ве-ганора),

У вислові «великий, могутній і грізний» «великий» означає Хесед, «могутній» — Гвуру, а «грізний» — Тіферет. Лише перед останнім словом додано вав: «і грізний».

שנמשך המשכה עליונה שעייז נעשה ההתכללות וכענין הנ"ל דהתקון וההתכללות הוא עיי המשכת שם מ"ה [שם מ"ה] וכן ביעקב נאמר מה נורא המקום הזה.⁶⁰

[тобто] так потік притягується згори вниз, завдяки якому виникає включення, — як у згаданому вище випадку: Тікун і включення відбуваються через притягування вниз Імені Ма. І про Якова сказано: «Яке (ма) грізне це місце!»

Вав — пряма лінія, літера притягування згори вниз. Її присутність у словах «і грізний» показує, що Тіферет притягує вниз вищий потік, завдяки якому виникає включення, — так само, як Ім'я Ма притягує його вниз. Доречно, що Яков сказав про місце свого видіння: «Яке (ма) грізне це місце!», поєднавши ма зі словом «грізний».

וזהו דבכלי הת"ת הוא מאיר שם הוי"ה שהוא הארה גדולה ונעלית יותר מבכלים דחו"ג [חסד וגבורה]

והיינו

Ось чому в посудині Тіферет світить Ім'я Гавая, і це світіння більше й піднесеніше, ніж у посудинах Хесед і Гвура. Тобто,

Саме тому Ім'я Гавая світить навіть у посудині Тіферет: її посудина несе більше світла, ніж посудини Хесед і Гвура.

כי ע"י שם הוי"ה נמשך בחי' ההתכללות וז"ש [וזהו שכתוב] הוי"ה אחד⁶¹ (ועמ"ש ע"פ לתת נקמת הוי"ה במדין).⁶²

через Ім'я Гавая притягується вниз рівень включення; і це значення слів: «Гавая єдиний» (див. також написане щодо [вірша] «щоб виконати помсту Гаваї над Мідіяном»).

Гавая — це Ім'я, через яке включення притягується вниз, і саме тому в Писанні сказано: «Гавая єдиний». Альтер Ребе відсилає до свого маамара про війну проти Мідіяна (Лікутей Тора, Матот 6:20-21): Мідіян, чвари й розділення — це цілковита протилежність Гаваї, сутність якого — мир і включення; через включення ж продовжується вище світло з рівня, що охоплює все. Тому та війна була «помстою Гаваї».

והנה התורה נק' תורת הוי"ה⁶³ כי בתורה כתיב וכל נתיבותיה שלום⁶⁴ וכמ"ש או יחזיק במעוזי⁶⁵ יעשה שלום לי וגו'

І ось Тора називається «Торою Імені Б-га (Гавая)», адже про Тору сказано: «і всі її стежки — мир»; і, як сказано: «Або нехай він схопиться за Мою твердиню, щоб укласти зі Мною мир», тощо, —

Тора називається «Торою Гавая», бо вся вона — про мир: «усі її стежки — мир». Мудреці тлумачать вірш «нехай він схопиться за Мою твердиню (Тору), щоб укласти зі Мною мир» як такий, що стосується того, хто вивчає Тору.

שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה⁶⁶ שיהי' [שיהיה] בחי' ההתכללות ויחוד הספירות וההיכלות ועי"ז יומשך גילוי אור א"ס ב"ה. והתכללות זו הוא ע"י הבטול.

мир у небесній свиті та в земній свиті: щоб існував рівень (бхіна) взаємного включення й єднання сфер духовного прояву (сфірот) і чертогів (гейхалот), і завдяки цьому буде притягнуте вниз розкриття Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), благословенний Він. А це взаємне включення відбувається завдяки самоусуненню (бітуль).

Мудреці кажуть, що така людина встановлює мир у небесній свиті та в земній свиті. У термінах Кабали цей мир означає взаємне включення й єднання сфірот і гейхалот (чертогів нижніх світів), завдяки яким розкривається Нескінченне світло. А взаємне включення можливе лише завдяки бітулю.

וזהו יסוד כל התורה להיות בטול היש לאין וכל השלשה דברים שעליהם העולם עומד היינו תורה ועבודה וגמ"ח [וגמילות חסדים]⁶⁷ כולם ענינם בטול היש לאין וע"י הבטול נעשה ההתכללות משא"כ בבחי' יש כו'.

І в цьому полягає основа всієї Тори: самоусунення «щось» у «ніщо». Усі три речі, на яких стоїть світ, — а саме Тора, служіння та діла милосердя, — за своєю суттю є самоусуненням «щось» у «ніщо». Завдяки бітулю відбувається взаємне включення, чого не буває на рівні «щось», тощо.

У цьому суть усієї Тори: підпорядкувати власне відокремлене «єш» (самостійне «щось») Б-жественному «айн» («ніщо»), тобто Б-жественності, яку називають «ніщо», бо вона перебуває поза межами будь-якого осягнення. Три стовпи, на яких стоїть світ, — Тора, молитва («служіння») та діла милосердя — усі служать цій меті. Лише завдяки бітулю відокремлені речі можуть по-справжньому поєднатися; доки кожна наполягає на власному існуванні, вони не можуть цього зробити.

РОЗДІЛ 8 • 113-17

Задум будівничих і відповідь Б-га

13 והנה דור הפלגה אמרו ונעשה לנו שם⁶⁸ פן נפוץ כו' פי' שרצו ג"כ שיקבלו השפע מבחי' שם⁶⁹ הוי"ה שהוא המשכה עליונה.

Тепер покоління Розсіяння сказало: «Зробімо собі ім'я, щоб не розпорошитися» тощо. Мається на увазі, що вони також хотіли отримувати потік від рівня Імені Б-га (Гавая), що є вищим передаванням згори вниз.

Тепер Альтер Ребе повертається до Вавилонської вежі. Слова «Зробімо собі ім'я» означають, що вони хотіли, аби потік благословення надходив до них від Імені Б-га (Гавая) — від вищого потоку, який, як щойно пояснювалося, є джерелом взаємовключення.

וזהו ונעשה לנו שם פן נפוץ פי' שלא רצו שיומשך להם ההשפעה מבחי' שלמטה במדרגה שמשם יניקת החיצונים שיניקתם מאחוריים דשם אלקים ונקי' לכך אלקים אחרים כו'

І ось що означають слова «Зробімо собі ім'я, щоб не розпорошитися»: вони не хотіли, щоб потік надходив до них із рівня, нижчого за ступенем, — звідти, звідки зовнішні сили черпають свою життєву силу. Адже вони живляться від зворотного боку Імені Б-га (Елокім), і тому їх називають «іншими богами» (елокім ахерім) тощо.

Маамар тлумачить слова «щоб не розпорошитися» як їхню відмову отримувати від нижчого рівня, звідки черпають життєву силу «зовнішні сили» — сили кліпи (оболонки), що протистоять святості. Ці сили живляться від «зворотного боку», тобто найзовнішнього аспекту Імені Елокім, — тому ідолопоклонство називають елокім ахерім, «іншими богами».

כי זהו כל עיקר מעלת עולם התקון שהוא בחי' ההתכללות ולכן נאמר גבי יעקב שכעים נפש⁷⁰ לשון יחיד משא"כ בעולם התהו מחמת שלא היה התכללות נמשך שבה"כ [שבירת הכלים].

Адже в цьому полягає вся сутність переваги світу Тікун (виправлення): він є рівнем взаємовключення. Тому про Якова сказано «сімдесят нефеш» (буквально «душа») — в однині; у світі Тогу (хаосу) було не так: оскільки взаємовключення не було, відбулося розбиття посудин.

Перевага Тікун полягає у взаємовключенні. Тора називає родину Якова «сімдесят нефеш» — «душа» в однині, — бо вони були об'єднані в одне ціле. У світі Тогу такого взаємовключення не було, тому його посудини розбилися.

14 ואמנם הם ידעו⁷¹ אשר לקבל מעולם התקון הוא ע"י בטול היש כנ"ל בענין התקון ע"י שם מ"ה [שם מ"ה] והם לא רצו בזה

Однак вони знали, що отримати від світу Тікуну можна лише через самоусунення (бітуль) стану «єш» [самоствердженого існування], як [пояснено] вище щодо Тікуну через Ім'я Ма; але вони цього не хотіли.

Будівничі знали, що отримання від світу Тікуну вимагає бітулю, як показано вище: включення відбувається через Ім'я Ма, яке означає самоусунення. Саме цього вони й відмовилися робити.

וכמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] להרח"ו [להרבי חיים ויטאל] ז"ל [זכרוננו לברכה / זכרונם לברכה] שרצו לילך בשרירות לבם ושאעפ"כ [ושאף על פי כן] יומשך להם השפעת טובה כו' ע"כ נתחכמו לעשות המגדל והעיר.

І, як написано в «Лікутей Тора» рабі Хаїма Віталія, благословенної пам'яті: вони хотіли йти за впертістю свого серця і, попри це, щоб до них надходив потік добра тощо. Тому вони хитро-мудро задумали спорудити вежу й місто.

Як писав рабі Хаїм Віталь у своєму «Лікутей Тора» (параграф 1), вони хотіли йти за власними бажаннями й водночас отримувати благословення. Тож вони вигадали хитрий спосіб обійти цю вимогу: місто й вежу.

15 והוא שנתייעצו שע"י האחדות שיהיה ביניהם להיות חבור עצבים⁷² ע"כ ע"י ימשיכו להם טובה והשפעה גשמית עכ"פ [על כל פנים] **אף אם לא יהיה להם הבטול ועבודת השי"ת** [השם יתברך].

Вони домовилися, що завдяки єдності, яка буде між ними, — тобто бути «об'єднаними [хоча й] з ідолами», — вони притягнуть до себе принаймні благо й матеріальний достаток, навіть якби в них не було самоусунення (бітуль) і служіння Б-гу, благословенний Він.

Їхнім задумом була єдність. У книзі Гошеа ці слова означають, що Ефраїм, північне царство, прив'язаний до ідолів: «залиш його в спокої»; мідраш (Берешит Раба 38:6, про саме це покоління) тлумачить слово «хавур» («об'єднані») як «об'єднатися»: навіть ідолопоклонникам, які живуть у злагоді між собою, дають спокій. Будівничі сподівалися, що сама лише їхня єдність принесе їм принаймні матеріальне благословення — без бітулю й служіння Б-гу.

והיינו כי ידעו בכח שמוש השמות עליונים שבבחי התכללות מאיר אור עליון ביותר וכמשי"ל [וכמה שכתוב לעיל] **בענין עקודים בכלי א' שהוא בחי' ומדרגה גבוה מאד שהוא למעלה מעולם התהו ומעולם התקון.**

Це означає, що вони знали: завдяки силі використання Вищих Імен у стані взаємного включення сяє найвище світло — як пояснювалося вище щодо Аکیدим в одній посудині; це дуже високий рівень і ступінь, вищий за світ Тогу та світ Тікун.

Завдяки знанню святих Імен вони розуміли, що взаємне включення притягує згори вниз дуже високе світло — подібно до Аکیدим, де все міститься в одній посудині; цей рівень вищий за обидва світи — Тогу й Тікун.

16 וע"כ אמרו ונעשה לנו שם שימשיכו ג"כ משם הוי"ה דהיינו ממקום הכולל לכל ההשתלשלות כשזה שהוא אור כללי כנ"ל

Тому вони сказали: «І зробімо собі ім'я», — щоб притягувати також від Імені Б-га (Гавая), тобто з того місця, яке однаково охоплює весь ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут) і є загальним світлом, як [зазначено] вище,

«Зробімо собі ім'я» означає притягування від Імені Гавая — від загального світла, яке однаково співвідноситься з кожним рівнем ланцюга послідовного розгортання світів згори вниз, тобто з рівня, що перебуває понад відмінностями між світами.

ולא יצטרכו להיות נכנעים תח"י [תחת יד] הקדושה דעולם התקון דאצי" שמשם א"א להם לקבל רק מבחי" חיצונית כו'.

i їм не довелося б підкорятися святості світу Тікун у світі еманції (Ацилут), звідки вони можуть отримувати лише від рівня зовнішнього виміру (хіцоніют) тощо.

У такий спосіб їм не довелося б підкорятися святості Ацилуту, світу Тікун. Із Ацилуту несвяте може отримувати лише його зовнішній вимір, і тільки після того, як буде підкорене; вони прагнули обійти цю покору.

17 והיינו ע"י האחדות⁷³ וההתכללות שיהיה ביניהם ולכן עשו העיר ומגדל^{74,75} דהיינו שהיה סימן להם שלא יתפרדו איש מעל אחיו

Тобто завдяки єдності й взаємовключенню, які мали бути між ними. Тому вони збудували місто та вежу: це було для них знаком, що вони не відокремлюватимуться один від одного,

Місто й вежа були засобом досягнення цієї єдності — орієнтиром, який мав утримувати їх разом як один народ.

כי רועי צאן היו זה הולך אנה וזה אנה ע"כ עשו עיר ומגדל גבוה כדי שיתקבצו כולם שם ולא יפרדו איש מעל אחיו וכמ"ש הראב"ע [הרבי אברהם אבן עזרא].⁷⁶

бо вони були пастухами: один ішов сюди, інший — туди; тому вони збудували місто й високу вежу, щоб усі збиралися там і не відокремлювалися один від одного, як пише рабі Авраам ібн Езра.

Ібн Езра пояснює простий зміст: вони були пастухами, які ходили в різних напрямках, тож збудували місто й високу вежу, де всі могли б збиратися й залишатися разом.

וגם ע"פ רוחניות ג"כ ענין העיר והמגדל היה לתועלת החבור והיחוד (ע' [ע"י] בזוהר פ' נח דף ע"ד⁷⁷ ע"ה).

І в духовному вимірі місто й вежа також мали слугувати з'єднанню та єднанню (див. Зогар, паршат Ноах, с. 74 і 75).

Зогар у паршат Ноах (1:74b-75b) пояснює це на духовному рівні: святе Ім'я утверджується на землі лише завдяки «місту й вежі»; будівничі скористалися цим знанням, щоб спорудити їх для іншої сторони, і, оскільки всі вони були разом, завдяки своїй єдності вони мали б досягти успіху.

וזהו מה שאמר הקב"ה הן עם אחד⁷⁸ ושפה אחת לכולם⁷⁹ כו' ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות.

І це те, що сказав Святий, благословенний Він (Кудша бріх ху): «Ось [вони —] один народ, і мова одна в усіх них» тощо, «і тепер ніщо із задуманого ними не буде для них недосяжним».

Тепер стають зрозумілими слова Б-га, наведені на початку: оскільки вони — «один народ, і мова одна», ніщо із задуманого ними не буде для них недосяжним.

פ"י כי לפי שבאמת ע"י ההתכללות והחבור נמשך ממקום עליון ביותר וכמ"ש חבור עצבים⁸⁰ וגו'

Сенс такий: адже насправді завдяки взаємовключенню й з'єднанню з найвищого місця притягується [потік] — як написано: «з'єднаний [хоч і] з ідолами» тощо, —

Єдність справді притягує світло згори, з дуже високого джерела, як видно з вірша про Ефраїма, «з'єднаного» з ідолами. Саме тому Б-г міг сказати, що ніщо не буде для них недосяжним. Це не означало, що вони могли подолати Його волю; річ у тім, що сама єдність притягує потік згори, і Б-г установив саме так.

וא"כ לא יבצר מהם כו' וא"כ הרי ח"ו [חס ושלום] "משיכו המים היוצאים מבית ה' לבית הכסא כו'

тоді «ніщо не буде для них недосяжним» тощо. А якщо так, то, не дай Б-г, вони притягнуть води, що витікають із Дому Б-га, до вбиральні тощо,

Небезпека в образі цього маамара полягає ось у чому: вони притягнули б цей святий потік — води, що витікають із Дому Б-га, — до вбиральні, одного з найнижчих місць.

אשת הזמה כו' כיון שהם היו הולכים בשרירות לבם⁸¹ כו' ולא רצו לקבל הבטול והעול

розпусна жінка тощо, — адже вони йшли за впертістю свого серця тощо й не хотіли прийняти самоусунення (бітуль) і ярмо.

«Розпусна жінка тощо» — це другий, незавершений образ того, як свята сила служить нечистому. Таке сталося б тому, що вони йшли за власними бажаннями й відмовлялися від самоусунення та ярма Небес.

(וזהו כעין מ"ש פן ישלח ידו⁸² ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם ואין זה ראוי כיון שכבר נפגם ע"י עץ הדעת א"כ ימשיך תוקף זה דעץ החיים בסטרא אחרא ויגביר הרע וכמ"ש במ"א וכך הוא כאן).

(І це подібне до написаного: «щоб він не простяг руки, не взяв також від Дерева життя, не з'їв і не жив вічно». А це було б недоречно, оскільки він уже зазнав ушкодження через Дерево пізнання. Отже, він притягнув би цю силу Дерева життя в іншу сторону (сітра ахра) й посилив би зло, як написано в іншому місці; те саме й тут.)

Подібний приклад — з Еденського саду: після того як Адам скуштував від Дерева пізнання, Б-г не дозволив йому взяти від Дерева життя. Коли Адам уже був ушкоджений, сила Дерева життя посилила б «іншу сторону» — сили, що протистоять святості. Така сама небезпека існувала й для будівничих Вавилонської вежі.

ועל כן הבה ונבלה שפתם⁸³ כו' פיזור לרשעים הנאה להם והנאה לעולם.⁸⁴ וכנוס לצדיקים שיש בהם הבטול להש"י [להשם יתברך] הנאה להם והנאה לעולם כי ע"י ההתכללות נמשך ממקום עליון כנ"ל ולכן השלום הוא הכלי המחזיק ברכה:⁸⁵

Тож: «Ходімо, змішаємо їхню мову» тощо. «Розсіяння нечестивих приємне їм і приємне світові»; а зібрання праведників, у яких є самоусунення (бітуль) перед Б-гом, благословенним Він, приємне їм і приємне світові, — адже завдяки включенню [потік] притягується з вищого місця, як [пояснювалося] вище. І тому мир — це посудина, що вміщує благословення.

Тож Б-г змішав їхню мову. Мішна навчає, що для світу добре, коли нечестивих розсіюють, а праведники збираються разом. Об'єднавшись, праведники, які мають бітуль, притягують згори благословення для всіх; звідси вислів мудреців про те, що мир — єдина посудина, здатна вмістити благословення.

В АВОДІ

Єдність спускає найвище благословення, але святою є лише єдність, заснована на бітулі, — коли людина відсуває перед Б-гом власне «щось» (єш, відчуття власної самостійності). Тора, служіння та добрі справи — усе це шляхи бітулю; завдяки їм людина встановлює мир угорі й унизу. Мир між тими, хто самоусувається перед Б-гом, — посудина, що вміщує благословення.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Як маамар відповідає на питання, як будівничі могли досягти успіху «всупереч волі Б-га»?
2. Чому Хохму світу Ацилут називають «відомою мудрістю», хоча вона значно вища за мудрість нижніх світів?
3. Як приклад сил душі — єдиних у душі, але розділених у тілі — допомагає зрозуміти відмінність між Акудім і Ацилутом?
4. Чому взаємне включення залежить від бітулю і чому його забезпечує Ім'я Ма?
5. Якщо єдність спускає благословення навіть тим, хто «приєднався до ідолів», то чому добре, коли лиходії розсіяні? Чого це вчить про єдність, якої нам слід прагнути?

Примітки

АБЗАЦ 1

1 ויאמר — הן עם אחד

У примітці зазначено, що там надруковано запис цього маамару (ганаха), зроблений Мітелер Ребе, із деякими глосами Цемах Цедека, — паралельну версію того самого маамару.

Song of Songs 4:2: שיר השירים ד'

שִׁנִּיר כְּעֶדֶר הַקְּצוּבוֹת שְׁעָלוּ מִן־הַרְחָצָה שְׁכָלָם מִתְאַיְמוֹת וְשִׁכְלָה אֵין בָּהֶם:

Thy teeth are like a flock of ewes all shaped alike, Which are come up from the washing; Whereof all are paired, and none faileth among them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

הנחת כ"ק אדהאמ"צ במאמרי אדה"ו פרשיות נח ע' סא (עם איהו הגהות מכ"ק הצ"צ). ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר ז"ע. המאמר, עם הגהות, באוה"ת בראשית כרך ו תתס"ה, א (מלקו"ת לג"פ ומקבילו בסה"מ תרל"ח). ראה גם באוה"ת בראשית כרך ז תתשע"ה, ב. ד"ה זה נזכר בלקו"ת אמור לח, א. פ' נשא כב, ד. מטות פז, א. שה"ש ד, ב. לח, ב. ד"ה זה בסה"מ תרמ"ג ע' ג.

2 ויאמר ה' הן עם אחד

Слова Б-га про покоління розсіяння: будучи одним народом і маючи одну мову, вони не будуть позбавлені нічого з того, що замислять зробити. Цей вірш є темою всього маамара.

Genesis 11:6: בראשית י"א:ו

וַיֹּאמֶר ה' הֵן עַם אֶחָד וּשְׁפָה אַחַת לְכָלם וְהָחֵלָם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא־יִבְצֹר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת:

And the L-RD said: 'Behold, they are one people, and they have all one language; and this is what they begin to do; and now nothing will be withholden from them, which they purpose to do.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית י"א, ו.

3 ולכאורה תמוה איך לא יבצר

У примітці зазначено, що надрукований там запис порушує щодо цього вірша додаткові питання, окрім двох, поставлених тут.

ПРИМІТКА КЕНОТ

במאמרי אדה"ו פרשיות ע' סא ישנם עוד קושיות. וראה גם תו"ח כאן סג, ג ואל"ך.

4 מי זה אמר ותהי אם ה' לא צוה

«Хто сказал — і сталося, якщо Б-г не звелів?» Альтер Ребе використовує цей вірш, щоб загострити запитан-

ня: ніщо не може статися всупереч волі Б-га.

Lamentations 3:37: איכה ג':ל"ז

מִי זֶה אָמַר וְתִהְיֶי אֲדֹנִי לֹא צוּהָ:

Who is he that saith, and it cometh to pass, When the L-rd commandeth it not?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

5 מגדל וראשו בשמים

Задум будівничих: місто й вежа, вершина якої сягає небес. Маамар запитує, що вони мали на меті.

Genesis 11:4: בראשית י"א:ד

וַיֹּאמְרוּ הֶבֶה נִבְנֶה־לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה־לָנוּ שֵׁם פֶּן־נִפְזָז עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ:

And they said: 'Come, let us build us a city, and a tower, with its top in heaven, and let us make us a name; lest we be scattered abroad upon the face of the whole earth.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6 בלקו"ת להרחי"ו ז"ל

Цемах Цедек вказує джерело — «Лікутей Тора» Арізала наприкінці розділу Ноах, де слова наведено від імені рабі Хаїма Віталя, — і переписує там цей текст.

ПРИМІТКА КЕНОТ

באוה"ת בראשית כרך ג תרנ"ו, א "בלקו"ת מהאריז"ל ס"פ נח בשם מהרח"ו ז"ל" ושם מעתיק הלשון. וכ"ה שם תרס"ג, א. תרס"ד, א. אוה"ת בראשית כרך ו תתס"ה, ב. שה"ש כרך ג ע' אי"ב. מובא גם בד"ה זה תרמ"ג ע' א. ושם מפרש איך שייך שנברא יעשה נגד רצונו ית'.

7 בכח שמוש השמות

Цемах Цедек пояснює, що «застосування Імен» означає заклинання та святі Імена, відомі в давні часи: вимовляючи Ім'я, притягують згори надсвітову силу. У Шмот він посилається на коментар Раши до «Плачу Єремії» та на Yevamos 116a (щодо слів «а може, перестрибнувши»).

יבמות קט"ז Yevamot 116a

ПРИМІТКА КЕНОТ

באוה"ת שם תרנ"ו, א מפרש "ור"ל כי ענין ההשבעות ושמות הקדושים שהיו יודעים בימים הראשונים, היינו שע"י הזכרת השם ממשיך הכח עליון", וכ"ה שם תרס"ג, א. תרס"ד, א. ובאוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקס"ח מציין לרש"י איכה ס"י ב' ב'. יבמות קטז, א גבי אי נמי בקפיצה. ראה של"ה בהקדמה בית ישראל יד, א שמבאר דחכמת אדם הראשון שידע סוד המרכבה העליונה בהאותיות שבהן נמשך היות הנבראים, ויש אותיות שמחיים בדרך מקיף וכמו ענין השבעת שמות דהשם, ע"ש. וראה גם סה"מ תשי"ב ע' 81.

АБЗАЦ 2

8 בכתיב האריז"ל ובפרס

Паралельне обговорення Імен, які заборонено стирати, та сфірот, яким вони відповідають.

ПРИМІТКА КЕНОТ

19

כמ"ש בפרדס שער השמות

У праці Gate of the Names рабі Моше Кордоверо (Sha'ar 20, як зазначають примітки Kehot) докладно пояснює, як Б-га називають різними Іменами залежно від сфери, у якій Він проявляється.

Pardes Rimmonim 20:1-4 ד"א-ד' פרדס רמונים כ"א

שער עשרים הוא שער השמות: הנרצה בשער זה הוא לבאר יי שמות שאינם נמחקים שייחסנום ב"ס בשער א' פ"י. ויחדנו להם שער בפ"ע מפני שהדרוש הוה אינו מתיחס עם הקודם, שבשער הקודם היה עסקנו בשם העצם ועתה יהיה עסקנו בשאר השמות שאינם נמחקים: פרק ראשון: העשר שמות המיוחדים ל"ס הם אה"ה לכתר. י"ה לחכמה. שם בן ד' בנקודת אלדים כזה ה' לבניה. אל לחסד. אלדים לגבורה. יהו"ה לת"ת. ולדעת המפרשים ידו"ד צבאות בנצח, אלדים צבאות בהוד. ולדעת הרשב"י ע"ה צבאות בנצח והוד כמו שנבאר. א"ל ח"י ביסוד לדעת קצת. והמוסכם ...

Pardes Rimmonim (Public Domain)

20

איך יתכן בחי' אנת הוא חכים וגם לית לך שם ידיעא

У паралельному записі це запитання пояснюється через десять прихованих сфiрот.

ПРИМІТКА КЕНОТ

במאמרי אדה"ז פרשיות שם ע' סד מבאר זה בענין ע"ס הגנוזות. וראה בלקו"ש ח"י"ט ע' 419 בשולי הגליון. בלקו"ת שה"ש ד, ג מציין לכאן.

21

אנת הוא חד ולא בחושבן ואע"ג דאפיקת עשר תקונין

Початок Патах Еліягу: «Ти — Один, але не числом; Ти породив десять тікунін [упорядкувань]». Альтер Ребе читає це як застереження: не слід уявляти поділів у Сутності Б-га через те, що сфер духовного прояву (сфiрот) десять.

Tikkunei Zohar 17a:9-11 א:א-י"א תקוני הזהר י"ז א:א

פתח אליהו ואמר רבון עלמין דאנת הוא חד ולא בחשבן. אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין. לית מחשבה תפיסא בך כלל. אנת הוא דאפיקת עשר תקונין. וקרינן לון עשר ספירן. לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין. ועלמין דאתגליין. ובהון אתכסיאת (נ"א אתכסיא) מבני נשא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

АБЗАЦ 5

22

לכך גם החכמה דאצי' נקי' חכמה ידיעא

У Бегар Альтер Ребе пояснює, що літери — лише вбрання для інтелекту, який вони виражають, і за суттю не співмірні з ним. Це паралель до розриву між джерелом і тим, що з нього сходить. Уривок у Насо відсилає до цього маамару.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ע' בלקו"ת פ' בהר מג, ג [כ]. בלקו"ת נשא כב, ד מציין לכאן.

АБЗАЦ 6

23

בלשון הפרדס עשר ספירות הגנוזות

Там Альтер Ребе пояснює, що Кетер вищий за всі десять сфiрот і подібний до «десяти прихованих сфiрот» геонімів, які мовою Арізала є десятьма сфiрот Атіка й Аріх Анпіна.

ПРИМІТКА КЕНОТ

נתבאר בלקו"ת בחקותי מו, ג. ובארוכה ספר הערכים-ח"ד כרך ג ע' רכו ואילך. אוה"ת ענינים ע' קא ואילך. שם ע' קע מבאר שיטת הפרדס שענין ע"ס הגנוזות הם שרשי הכלים. וראה שם ע' של ואילך. באוה"ת סידור ע' קנה מציין לכאן.

24

ואין שם שום התחלקות כלל לע"ס

Розгорнуте пояснення того, що в Акудаїм між десятима сфiрот немає жодного поділу.

ПРИМІТКА КЕНОТ

נתבאר בארוכה באוה"ת כשלח ע' שצד ואילך. בד"ה כל הנהגה תרנ"ב ע' ק ואילך. אוה"ת ענינים ע' שיב. סה"מ תרל"ג כרך א ע' שטו. בלקו"ת אמור לח, א מציין לכאן.

25

היינו ע"י צמצום א"ק וצמצום הדיקנא

Коментар там обговорює значні скорочення, через які виникає Ацилут, — передумову цього відступу.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה תניא שער היחוד והאמונה פ"ט בהגהה. שרש מצות התפלה פרק לט (רלו, א).

26

ולכן נקי' בשם ע"ס הגנוזות

Паралельний запис порушує очевидне запитання: якщо вони приховані в самій Сутності, яка є простим світлом поза будь-яким поділом, то як їх можна лічити як десять?

ПРИМІТКА КЕНОТ

במאמרי אדה"ז — פרשיות ע' סד "דלכאורה דבר זה כפלא יחשב דאם הן גנוזות בהעלם העצמות ממש א"כ איך ימצאו במספר ע"ס דוקא הלא אור העצמות הוא אור פשוט בתכלית למעלה מבחי' התחלקות לגמרי. ראה תורת חיים כאן סט, א דמבאר הקושיא יותר "דאיך ימצא המספר שהוא הגבול למעלה מן המספר ובלתי בע"ג" ע"ש בארוכה.

27

ויובן עדי"מ כי הנה כחות הנפש

Розгорнутий виклад аналогії із силами души.

ПРИМІТКА КЕНОТ

נתבאר בארוכה בתו"ח שמות לז, ב (צילום כתי' הר"ש סופר). בדרך מצותיך עו, ב. ובאוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תצא ואילך. אוה"ת ענינים ע' רסט. שכח. המשל מכחות הנפש — ראה לקמן יג, ג ובארוכה בד"ה הגהות לפתח אליהו — תרנ"ח. בלקו"ת שה"ש ד, ב מציין לכאן: מהות הנפש שכל ומדות כו' (ר"ל שהוא מקור השכל והמדות כמ"ש בביאור ע"פ ולא תשכית מלח ובד"ה הן עם אחד ובד"ה פתח אלי').

АБЗАЦ 7

28

שהיא עצם א'

У примітці наводиться думка Цемах-Цедека: якби сили були окремими одна від одної в душі, вона була б

поділена на 248 різних частин; але це не так, бо вона єдина духовна сутність.

ПРИМІТКА КЕНОТ

באוה"ת ענינים עי רסט "שלפי" יהי בהתחלקות לרמ"ח חלקים שונים כו' וזה אינו שהוא עצם א' רוחני".

אבזאצ 8

29 ששם הם כולם מיוחדים כאלו הם רק דבר א' ממש

Подальше обговорення того, як сили єдині як одне в душі.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תצב. דרך מצותיך עז, א.

אבזאצ 9

30 שו"ה ועד"ז — כל בחי' בכלי בפ"ע

Паралельний розгляд, у якому світи Тікун, Акудім та Адам Кадмон співвідносяться з «Адамом» Асія, Єцира та Брія: Тікун, де кожна сфера відокремлена, а потім включена, називається Асія; Акудім, зв'язані в одній посудині, — це Адам Єцира; а Адам Кадмон — Адам Брія.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקו"ת בהר מג, ד.

אבזאצ 10

31 כ"א כל הע"ס הגנוזות הם דבר א' ממש

Цемах Цедек пояснює погляд Арізала щодо того, як Акудім може називатися десятьма сфірот. На р. 285 він, очевидно, має на увазі цей маамар, де приховані десять сфірот розміщені в Акудім, а не в самому Ор Ейн Соф.

ПРИМІТКА КЕНОТ

באוה"ת ענינים עי רפכ ואילך מבאר שיטת האריז"ל בעקודים איך הם נקראים ע"ס. וראה שם בעמוד רפד מה שמעתיק מהנחות הר"פ עי קסט. וראה גם במאמרי אדה"י פרשיות פי נח עי סו. ועי סו. באוה"ת ענינים עי רפה וכנראה שמציין לד"ה זה, שכאן מבאר דע"ס הגנוזות לא שייך בא"ס רק הן בעקודים וכן מבואר בכמה דרושים, ושם מציין להנחות הר"פ הג"ל דשם משמע דאפי' באור א"ס הבלתי מוגבל שלמעלה מהקו שייך ספירות ע"ש.

32 מתיבת למשפחותיכם

Талмуд обговорує, як слід записувати в сувої Тори довге слово, подібне до лемішпехосейхем; примітки Kehot вказують на це обговорення як на передумову наведеного прикладу.

מנחות ל' Menachot 30a

ПРИМІТКА КЕНОТ

בא יב, כא. פינחס לג, נד. וראה מנחות ל, א. שו"ע יו"ד סי' ערב סי"ב.

33 למשפחותיכם

Один із віршів, де зустрічається це довге слово («візьміть собі овець для ваших родин»). Альтер Ребе ви-

користовує його як приклад слова, значення якого виникає лише тоді, коли всі його літери стоять разом.

שמות י"ב:21 Exodus 12:21

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפַּחְתִּיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפֶּסַח:

Then Moses called for all the elders of Israel, and said unto them: 'Draw out, and take you lambs according to your families, and kill the passover lamb.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

34 למשפחותיכם

Це слово також зустрічається в наказі поділити Землю між родинами. У примітках Kehot наведено обидва вірші.

במדבר ל"ג:54 Numbers 33:54

וְהִתְנַחֲלֶתֶם אֶת־הָאָרֶץ בְּגֹזֶל לְמִשְׁפַּחְתִּיכֶם לְרֹב תְּרֻבּוֹ אֶת־נַחֲלָתוֹ וְלִמְעַט תִּמְעִיט אֶת־נַחֲלָתוֹ אֶל אֲשֶׁר־יֵצֵא לוֹ שְׁמָה הַגֹּזֶל לוֹ יִהְיֶה לְמִשְׁוֹת אֲבֹתֵיכֶם תִּתְּנָהּ לוֹ:

And ye shall inherit the land by lot according to your families—to the more ye shall give the more inheritance, and to the fewer thou shalt give the less inheritance; wheresoever the lot falleth to any man, that shall be his; according to the tribes of your fathers shall ye inherit.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

35 ועמ"ש ע"פ את שבתותי תשמרו

Там нижній Шабат — це самоусунення «чогось» у «ніщо» на рівні Хохми (коах ма), а вищий Шабат — справжнє самоусунення вище за Хохму; це паралель до розриву, про який тут ідеться, між Акудім і самим Нескінченним світлом.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקו"ת בהר מג, ב.

36 את שבתותי תשמרו

«Дотримуйтеся Моїх субот і шануйте Мое святилище; Я — Гавая» — заключний вірш парші Бегар. У своєму маамарі на цей вірш у Лікутей Тора, Бегар Альтер Ребе тлумачить «Мої суботи» як нижчий і вищий Шабат — два рівні самоусунення (бітулю).

ויקרא כ"ו:2 Leviticus 26:2

אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי ה'

Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

37 שו"ה בענין — ועד"ז ההפרש בין הארת הקו להרשימו

Цемах Цедек цитує там цей уривок про кав і решиму.

ПРИМІТКА КЕНОТ

מובא באוה"ת כי תצא עי תתקד.

38 הארת הקו מאיר בכל עולם לפי ערכו

Обговорення того, як кав світить у кожному світі відповідно до його міри.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה באוה"ת בשלח ע' תצה. ובביאוה"ו לכ"ק הצ"צ כרך א ע' פח ואילך בענין המשכה שע"י הקו.

39

בחי הכוללת לכל העולמות

Цемах Цедек зазначає там, що, згідно з Мікдаш Мелех, решиму — це Ор га-Кадмон (Первісне світло), і докладає його обговорює.

ПРИМІТКА КЕНОТ

באוה"ת פ' כי תצא ע' תתקכ מציינ ע"ז כ"ק אדמו"ר הצ"צ "ועי במק"מ שהרשימו הו"ע האור הקדמון" ע"ש בארוכה. ובמאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ע' שכח.

40

ועי באגה"ק מאמר איהו וחיה

Лист у Iggeres HaKodesh Тания, що починається словами «Він і Його життєва сила — одне». Альтер Ребе посилається на нього, говорячи про численні рівні світла нижче лінії світла (каву) — «відблиск відблиску».

Тания, אגרת הקדש כ"ב:22 Tanya, Iggeres HaKodesh

וְכָל זֶאת בְּבְחִינַת הַתְּשָׁטוּת הַחַיִּית לְהַחְיֹתָם. אֲמַנְם, מִצִּיאֹתוֹ וּמְהוּתוֹ שֶׁל אֹר הָאֵינִי-סוּף - אֵינוֹ בְּגֶדֶר מְקוֹם כָּלָל, וְסוֹכֵב כָּל עֲלָמִין בְּשָׁוֶה, וְיָאֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ אֵינִי מֵלֵא" בְּהַשְׁוָאָה אַחַת, וְיָלִית אֶתֶר פָּנוּי מִיָּנִיָּה" אֶף בְּאָרֶץ הַלָּלוּ הַגִּשְׁמִית, רַק, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת מְקִיף וְסוֹכֵב, וְכִמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר הַפִּירוּשׁ בְּלִקוּטֵי אֲמָרִים, וְלֹא הַתְּשָׁטוּת וְהַתְּלַבְּשׁוֹת הַחַיִּית לְהַחְיֹתָם וְלַהּוֹתָם מֵאֵין לֵישׁ, כִּי אִם עַל-יְדֵי הָאֶרֶץ דֶּהֱאָרָה דֶּהֱאָרָה וְכוּי מִהֲרִישׁוֹ, כְּנֻזְכָּר לְעֵיל.

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

41

שו"ה וצ"ע . . דהארה דהארה

Цемах Цедек відповідає на це питання: можливо, у розкритті кав вищий, адже через нього розкриття досягає Ацилуту й вищих рівнів, а його корінь — у Нескінченному світлі вище за цимцум; решиму ж — це світло, якого цимцум узагалі не торкнувся. Він додає, що так само вважає Мікдаш Мелех.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה ביאור ע"ז באוה"ת פ' נח (מלקו"ת לגי פרשיות) תתשצד, א. ובדף תתרכס, ב מתרץ וז"ל: "ואולי י"ל שבענין הגילוי הקו גבוה יותר שע"י הארת הקו נמשך הגילוי באצ"י ובלמעלה מהאצ"י, וגם כי שורש ענין בקיעת הקו הוא באו"ס שלמעלה מהצמצום שהוא בוקע להיות נמשך בחי צמצום הקו כו, אמנם הרשימו היא בלתי צמצום כלל, שהרי מה שנתצמצם עד שלא נשאר רק רשימו . . נסתלק לצדד" . . ומה שנשאר בבחי הרשימו ה"ז אור שלא נגע בו הצמצום כלל" ע"ש עוד פ"י. ובכרך ז תתשצד, א כתב שכן דעת המק"מ בפ' בראשית בביאור בריש הורמנותא. וכן מציינ לזה בד"ה קן ציפור אוה"ת כי תצא ע' תתקכד. בענין הצ"ע ראה בספר שערי ענינים בדא"ה כרך ב שער החמישי סי' ח שמבאר בארוכה הצ"ע של הצ"צ, ומה שכתב כ"ק מהר"ש על ענין זה. וראה גם באוה"ת ענינים ע' קסו. ובארוכה בהמשך ר"ה תרס"א ע' קסו ואילך. המשך יונתי תר"מ פרק ו. תעריב ח"ג ע' אירסט מציינ להלקו"ת לג"פ.

АБЗАЦ 11

42

בעולם הנקודים היי שבה"כ

Цемах Цедек обговорює там розбиття посудин у світі Некудім.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה ע"ה שער ז פ"א. דרך מצותיך ביאור ושבתה קע, א.

43

בעולם הנקודים היי שבה"כ

Ец Хаїм Аризал (Sha'ar 7, chapter 1), на який посилаються у примітках Kehot, про розбиття посудин у світі Некудім.

עץ חיים ז:א' Sefer Etz Chaim 7:1

44

לפי שהיו רק בבחי נקודות כל אי בבחי בפ"ע

Паралельний запис докладніше пояснює, що в Некудім кожна точка сама по собі не поділяється на десять.

ПРИМІТКА КЕНОТ

וכ"ה לקמן. ובמאמרי אדה"ז פרשיות ע' סט מבאר זה יותר שכי "אבל כאו"א אינו מתחלק עוד ליי" ע"ש בארוכה. ונתבאר בתו"ח כאן עה, ג בענין כי מיני התחלקות דתהו ותיקון.

45

ונקי פרצוף אבא וכן פרצוף ז"א

Там пояснюється відмінність між точкою, сферою та парцуфом: точка не поділяється на десять; сфера поділяється на десять; парцуф — це подальше включення кожної з цих десяти в десять, тобто сутність Тіккуну, який називають парцуфом Адама.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ההפרש בין נקודה ספירה ופרצוף (המובא בע"ה שער הפרצופים פ"ו) מבואר במאמרי אדה"ז פרשיות ע' סט "שהנקודה בלתי מתחלק ל", ובחי הספירה היינו שכאו"א מהי"ס מתחלק ליי"ס כמו אור החסד מתחלק ליי"ס כחב"ד שבחסד חג"ת שבחסד כו ואז נקי ספירה, ובחי הפרצוף הוא ריבוי התחלקות יותר, דהיינו שגם הע"ס שכוללים בכאו"א מהי"ס מתכללים עוד להיות כלול כאו"א מ", וכמו חסד שבחסד שבגבורה . . והוא עיקר בחי התיקון שנקי פרצוף אדם" ע"ש. וראה ברש"ש מצות התפלה פרק מו. באוה"ת פ' פנחס ע' א"פ (מיוסדים על סה"מ תקס"ה כרך ב ע' תשמח) שמביא משל לזה מזריעה.

46

זכר ונקבה בראם ועי"ז ויברך אותם

«Чоловіком і жінкою створив Він їх і благословив їх». Альтер Ребе читає порядок слів у вірші як вказівку на те, що благословення приходить через їхнє поєднання.

בראשית ה:ב:2 Genesis 5:2

זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיֹּקֶרָא אֶת־שֵׁמָם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָה:

male and female created He them, and blessed them, and called their name Adam, in the day when they were created.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

47

דאכל בי עשרה שכינתא שריא

Вчення Талмуду про те, що Б-жественна присутність (Шехіна) перебуває в кожному зібранні десяти людей. Альтер Ребе використовує це, щоб показати: спільне зібрання притягує вищу присутність, ніж кожна людина окремо.

סנהדרין ל"א:א' Sanhedrin 39a:11

אָמַר לָקַח קִיסָר לְרִבּוֹן גְּמִלְיָאֵל: אֲמִרְתּוֹ כָּל בִּי עֲשֶׂרָה שְׂכִינָתָא שְׂרִיא, כְּמָה שְׂכִינָתָא אֵיכָא? קָרְיִיה לְשִׁמְעִיה, מָחָא בָּקָה בְּאַפְתָּקָא. אָמַר לָקַח: אֲמַאי עַל שְׁמָשָׁא בְּבִיתִיה דְּקִיסָר? אָמַר לָקַח: שְׁמָשָׁא אֲכֹלִי עֲלָמָא נִיחָא.

ומה שמשא דחד מן אלה אלפי רבוא שמשא דקמי קודשא בריה הוא
נחא אכולי עלמא, שכינתא דקודשא בריה הוא על אחת כמה וכמה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

48 ע"י שם מ"ה המאיר בעולם התקון

У записі цього маамару, зробленому Мітелер Ребе (Maamarei Admur HaZaken, p. 71), на Ец Хаїм (Sha'ar 7, chapter 2) посилюється, пояснюючи, що включення світу Тікун зумовлене саявом нового Імені Ма, яке виходить від Адама Кадмона.

Sefer Etz Chaim 7:2-3 ג'ב: עץ חיים

... את הטי אורות ונתנם בחכמה ואז החכמה הפכה פניה אחר שקבלה הטי אורות ומאירה לבינה פכ"פ הארה לבדה אבל אינה נותנת לה עדיין את החי (נ"א את הז) אורות. אח"כ חזר אור הכתר להיות מטי בכתר ואז אור החכמה חזר להתעלם בכתר מחמת החשק שיש לה להתחבר עם הכתר ואז כלי חכמה הפך פניו אל הכתר ונתן לו את האור שלו אך אור הבינה שהוא [שהיה] בחכמה אינה עולה עמו בכתר מחמת חשק הבנים שהיא אמם. וכבר ביארנו כי אין מציאות חזרת פנים ואחור רק בבחי' כלים אבל באורות ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

49 ע"י שם מ"ה המאיר בעולם התיקון . . שם מ"ה דא"ק

Паралельний запис цитує Ец Хаїм, де сказано, що причиною взаємного включення у світі Берудім, світі Тікун, є освячення нового Імені Ма, яке світить з Адама Кадмона.

ПРИМІТКА КЕНОТ

במאמרי אדה"י פרשיות שם ע' עא בשם הע"ה [שער ז פרק ב] שסיבת התהוות ההתכללות בעולם הברודים הנק' עולם התיקון הוא ע"י הארת שם מ"ה החדש שמאיר בא"ק. וראה ד"ה ושבתה בדרך מצותיך קע, א.

50 ונחנו מה

Слова Моше й Аарона: «А ми що таке?» — класичний вислів про самоусунення (бітуль), від якого Ім'я Ма отримує своє значення.

Exodus 16:7 ט"ז: שמות

ובקר וראיתם את־כבוד ה' בשמעו את־תלגתיכם עליה ונחנו מה כי תלינו עלינו:

and in the morning, then ye shall see the glory of the L-RD; for that He hath heard your murmurings against the L-RD; and what are we, that ye murmur against us?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 12

51 דכתפארת בהכלי ג"כ הוא מבחי' שם הוי"ה

У маамарі Hichaltzu Meitchem (Likutey Torah, Матот 6:20-21), присвяченому словам «щоб виконати помсту Гаваї над Мідіяном», Альтер Ребе пояснює, що Мідіян, чвари й розділення — протилежність Імені Гавая, сутність якого — мир і включення; через включення продовжується вище світло з рівня, що охоплює все. Саме цей принцип абзац застосовує до Тіферет.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ועי' מזה בלקו"ת פי' תוריע ב"ה אם בהרת קדמה. ובד"ה החלצו מאתכם בענין לתת נקמת הוי' במדין שע"י ההתכללות דוקא זהו כלי לגילוי אוא"ס. — אוא"ת כרך ו שם תתרסד, ב ובלקו"ת לג"פ פי' נח עה, ד. ראה באוה"ת ענינים ע' קעב שמבאר הגם שבבי הקוין חח"ג ובג"ה מאיר אור הכתר ואעפ"כ לא יקראו בשם הוי' ע"ש.

52 יעקב שלימו דאבהן

Зоар називає Якова «завершенням праотців», оскільки його атрибут — краса (Тіферет) — поєднує атрибути Авраама та Іцхака.

Zohar I, 171א, ח"א קעא

ПРИМІТКА КЕНОТ

ח"א קעא, א. ראה לקמן יז, ג.

53 ישב אוהלים

Ейсаф став вправним мисливцем, людиною поля, «а Яаков — цілісною людиною, що мешкала в наметах». Маамар наводить це означення поряд із висловом «завершення праотців» як ім'я Яакова, чий атрибут, Тіферет, поєднує милість (Хесед) і стриманість (Гвура).

בראשית כ"ה: כ"ז: Genesis 25:27

ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים:

And the boys grew; and Esau was a cunning hunter, a man of the field; and Jacob was a quiet man, dwelling in tents.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

54 יעקב המשיך בחי' עקודים נקודים וברודים

Яаков розповідає Рахелі та Леї про свій сон у час, коли парувалися стада: барани були «смуғасті, крапчасті й плямисті» (акудім, некудім у-верудім). Його платою від Лавана були молоді тварини з такими відмітинами, тож «Яаков вивів» ці різновиди; Арізаль використовує ті самі три слова для трьох ступенів сфер духовного прояву (sfirot).

בראשית ל"א: י"ג: Genesis 31:10

ויהי בעת יחם הצאן ואשא עיני וארא בחלום והנה העתדים העלים עלי-הצאן עקודים נקדים וברדים:

And it came to pass at the time that the flock conceived, that I lifted up mine eyes, and saw in a dream, and, behold, the he-goats which leaped upon the flock were streaked, speckled, and grizzled.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

55 תפארת נקי' אות אמת

Рахав, яка сховала розвідників Єгошуа в Єрихоні, просить їх поклястися, що вони пощадять її родину, і «дати мені знак істини». Зоар тлумачить ці слова як літеру вав (слово «ос» означає і «знак», і «літеру»), а Альтер Ребе дає це ім'я Тіферет.

יהושע כ"ב: י"ב: Joshua 2:12

ועתה השבעוניא לי בה' כיעשיתי עמכם חסד ועשיתם גם־אתם עמי-בית אבי חסד ונתתם לי אות אמת:

Now therefore, I pray you, swear unto me by the L-RD, since I have dealt kindly with you, that ye also will deal kindly with

my father's house—and give me a true token—

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

56

אות אמת

На початку Паршат Ваікра Зоар пояснює щодо слів Рахав «дай мені знак істини», що йдеться про літеру вав: інші літери теж істинні, але саме цю називають знаком істини. Альтер Ребе застосовує це до Тіферет — атрибута, який символізує вав.

Zohar, Vayikra 1:1-7 ו' א-א: ויקרא א-א: ו' 1-7

57

ע' בזהר ר"פ ויקרא

Цемах Цедек цитує там Зогар: «Дай мені знак істини» — це літера вав; і якщо ти скажеш, що інші літери не є істиною, то це не так, але саме цю називають знаком істини».

ПРИМІТКА КЕНОТ

”ע”פ ונתתם לי אות אמת דא אות וי”ו ואי תימא שאר אתון לאו אינון אמת אין אלא אות דא אות אמת אקרי” — אוה”ת ענינים ע' קעד. וראה גם בביאורו” להצ”צ כרך א ע' שיג ואילך.

58

הגדול הגבור

Моше, нагадуючи Ізраїлю, чого Б-г просить від них, називає Його «великим, могутнім і грізним Б-гом»; Аміда, центральна молитва, яку промовляють стоячи, починається тими самими словами. Лише третій термін має сполучник вав («і грізний»), який Альтер Ребе пов'язує з Тіферет.

Deuteronomy 10:17 וי”ו: דברים

כי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאֵדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא יֵשָׁא פָנָיו וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד:

For the L-RD your G-d, He is G-d of gods, and L-rd of lords, the great G-d, the mighty, and the awful, who regardeth not persons, nor taketh reward.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

59

ויש בו תוספות וי”ו והנורא

Там Альтер Ребе пояснює, що мир поєднує дві протилежності через вище світло, перед яким обидві самоусуваються, і що саме цей потік позначає додаткова вав у словах «і грізний» (на відміну від слів «великий, могутній», де її немає); він походить від Кель Ельйон, вище за ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקו”ת ואתחנן ח, א. אוה”ת ענינים ע' קעא ואילך בארוכה.

60

מה נורא המקום הזה

Слова Яакова після пробудження від сну. У вірші слово «мах» поєднується зі словом «грізне», що відповідає проведеному тут зв'язку між Іменем Мах і Тіферет.

Genesis 28:17 כ”ח: בראשית

ויירא ויאמר מה־נורא המקום הזה אין זה כי אם־בית אֱלֹהִים וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם:

And he was afraid, and said: 'How full of awe is this place! this is none other than the house of G-d, and this is the gate

of heaven.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית כח, יז.

61

הוי”ה אחד

3 Шма («Слухай, Ізраїлю») — проголошення єдності Б-га, яке промовляють уранці та ввечері: «Ім’я Б-га (Гавая) — Єдиний». Альтер Ребе тлумачить це так: Ім’я Гавая є джерелом єдності й охоплення всього.

Deuteronomy 6:4 ד”ד: דברים

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד:

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

62

לתת נקמת הוי”ה במדין

Моше наказує Ізраїлю озброїти чоловіків, щоб виступити проти Мідіану й «здійснити відплату Імені Б-га (Гавая) Мідіану». У Лікутей Тора (Матот 6:20-21) Альтер Ребе пояснює, чому це відплата Гаваї: Мідіан — розбрат і безпричинна ненависть — уособлює розділення, протилежне Гаваї, сутність якого — мир і взаємне включення.

Numbers 31:3 ג”א: במדבר

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם לֵאמֹר הִחַלְצוּ מֵאִתְּכֶם אַנְשִׁים לְצָבָא וַיְהִיו עַל־מִדְיָן לְתֵת נִקְמַת־ה' בְּמִדְיָן:

And Moses spoke unto the people, saying: 'Arm ye men from among you for the war, that they may go against Midian, to execute the L-RD'S vengeance on Midian.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63

תורת הוי”ה

«Тора Гаваї досконала». Альтер Ребе пояснює, чому Тора пов'язана саме з цим Іменем.

Psalms 19:8 ח”ט: תהילים

תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ עֲדוּת ה' נִצָּמְנָה מִחֻקֵּימַת פֶּתִי:

The law of the L-RD is perfect, restoring the soul; the testimony of the L-RD is sure, making wise the simple. .

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

64

וכל נתיבותי שלום

Про Тору сказано: «Її шляхи — шляхи приємності, а всі її стежки — мир».

Proverbs 3:17 י”ז: משלי

דְּרָכֶיהָ דִּרְכֵי־נֶעֱם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם:

Her ways are ways of pleasantness, And all her paths are peace.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

משלי ג, יז.

65

או יחזיק במעווי

У пісні Ісаї про виноградник, що є образом Ізраїлю, Б-г говорить про того, хто «вхопиться за Мою силу, щоб укласти зі Мною мир». Талмуд (Санедрін 99b) від-

носить ці слова до того, хто вивчає Тору заради неї самої і встановлює мир у Небесному та земному домі.

Isaiah 27:5: שְׁעִיחַו כִּי: ה' י

או יחזק במעוזי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה-לִי:

Or else let him take hold of My strength, That he may make peace with Me; yea, let him make peace with Me.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ישעיי כו, ה.

66

שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה

Талмуд навчає на підставі Icaï 27:5, що той, хто вивчає Тору заради неї самої, встановлює мир у Небесному та земному домі.

Sanhedrin 99b:10-11א"ב-י"ט סנהדרין

אמר רבי אלכסנדר: כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, שנאמר: "או יחזק במעוזי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי". רב אמר: כאילו בנה פלטרין של מעלה ושל מטה, שנאמר: "ואשים דברי בפה ובצל ידי כסיתיך לנצח שמים וליסוד ארצי". רבי יוחנן אמר: אף מגין על כל העולם כולו, שנאמר: "ובצל ידי כסיתיך". ולוי אמר: אף מקרב את הגאולה, שנאמר: "ולאמר לציון עמי אתה".

R' Alexandri said: All who engage in Torah for its own sake make peace in the household above and in the household below, as it says "If they would grasp My fortress, they would make peace for Me, they would make peace for Me." (Yeshayahu 27:5) Rav said: it is as if he built the palace above and below, as it says "And I placed My words into your mouth, and with the shadow of My hand I covered you, to plant the heavens and to found the earth..." (Yeshayahu ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Rabbi Mike Feuer, Jerusalem Anthology (CC-BY)

השלשה דברים שעליהם העולם עומד היינו תורה ועבודה וגמ"ח

Вчення Шимона га-Цадіка про те, що світ стоїть на трьох речах: Торі, служінні Б-гу та добрих справах. Альтер Ребе показує, що всі три є формами самоусунення (бітуль).

Pirkei Avot 1:2: משנה אבות א:

שמעון הצדיק היה משיירי כנסת הגדולה. הוא היה אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים:

Shimon the Righteous was one of the last of the men of the great assembly. He used to say: the world stands upon three things: the Torah, the Temple service, and the practice of acts of piety.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

АБЗАЦ 13

68

ונעשה לנו שם

Слова будівничих: «Зробімо собі ім'я, щоб не розпорозитися по всій поверхні землі». Альтер Ребе тлума-

чить «im'ya» як Im'ya Б-га (Гавая).

בראשית 11:4: ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם פרו

נפוצ על פני כל הארץ:

And they said: 'Come, let us build us a city, and a tower, with its top in heaven, and let us make us a name; lest we be scattered abroad upon the face of the whole earth.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית יא, ד.

69

פי שרצו ג"כ שיקבלו השפע מבחי שם הוי

Цемах Цедек пише, що вони хотіли, аби літери Б-жественності, які дають ім життєву силу, були для них лише охоплювальним впливом, а не світилися всередині них.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה באוה"ת דברים כרך ו פ' תצא ע' בישנג "שרצו שיהי אותיות אלקות המחיה אותם רק בבחי מקיף לבד עליהם ושלא יאיר בפנימיות" ע"ש.

70

נאמר גבי יעקב שבעים נפש

Чисельність родини Яакова, яка прийшла до Єгипту: «сімдесят нефеш» — «душа» в однині. Раші (до 46:26), посилаючись на Мідраш, протиставляє родину Ейсава, названу «душами» у множині (Берешит 36:6), оскільки вони служили багатьом богам, сімдесяти нефеш Яакова, названим однією «душею», оскільки вони служили одному Б-гу.

בראשית 46:27: וכני יוסף אשר ילדלו במצרים נפש שנים כלהנפש לבית יעקב הבאה

מצרימה שבאים:

And the sons of Joseph, who were born to him in Egypt, were two souls; all the souls of the house of Jacob, that came into Egypt, were threescore and ten.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית מו, כו.

АБЗАЦ 14

71

ואמנם הם ידעו

Цемах Цедек обговорює це питання там.

ПРИМІТКА КЕНОТ

אוה"ת תבוא ע' תתרעב.

АБЗАЦ 15

72

חבור עצבים

Осія докоряє Ефраїму, північному царству: «Ефраїм приліпився до ідолів; нехай собі буде». Мідраш (Берешит Rabbah 38:6, про покоління Розсіяння) тлумачить слово «хавур» як «з'єднані»: великий мир, адже коли навіть ідолопоклонники живуть у мирі між собою, Б-г

ніби каже, що не може панувати над ними. Альтер Ребе застосовує це до будівничих Вежі.

Hosea 4:17 וְהוֹשֵׁעַ ד':

חִבּוֹר עֲצָבִים אֶפְרַיִם הִנְחִילוֹ:

Ephraim is joined to idols; Let him alone.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

הושע ד, יז.

АБЗАЦ 17

73 והיינו ע"י האחדות והתכללות

Пізніший маамар, у якому обговорюється сила єдності та взаємовключення.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה ד"ה תורה צוה תרנ"ד.

74 ולכן עשו העיר ומגדל

Цемах Цедек обговорює там призначення міста й вежі.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה אוה"ת נצבים ע' א'רפא.

75 עיר ומגדל

Про вежу Зогар каже: будівничі знали вищі духовні рівні й знали, що святе Im'ya утворюється на землі лише через «місто й вежу» (Cion i Вежу Давида); тому вони взяли звести місто й вежу, щоб установити панування іншої сторони.

Zohar, Noach 42:335-341 שם"ש-שליה-שמ"א

76 וכמ"ש הראב"ע

Тут повторюється думка цього маамара: вони збудували місто й вежу, щоб досягти єдності, аби всі збиралися там і не відокремлювалися, і завдяки своїй єдності могли притягувати добро й матеріальний потік навіть без самоусунення та служіння Б-гу.

ПРИМІТКА КЕНОТ

"שהכוונה שלהם בבנין עיר ומגדל כדי שיהי' להם אחדות, ע"כ עשו עיר ומגדל כדי שיתקבצו שם כולם ולא יפרדו איש מעל אחיו, וע"י האחדות שלהם היו יכולים להמשיך טובה והשפעה גשמי' אף שלא יהי' להם הביטול ועבודת השי"ת" — סה"מ תר"ל ע' ז. ראה גם תו"ח כאן סג, ד.

77 ע' בזהר פ' נח דף ע"ד

Паралельний запис наводить формулювання Зогара, про яке йдеться тут.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה הלשון במאמרי אדה"ז פרשיות ע' סב. אוה"ת בראשית כרך ו תתרע, א. בהמשך זאת חנוכה המזבח תר"מ סעי יד. ובאוה"ת נ"ך כרך א ע' תקג. זהר זה נזכר בלקו"ת ר"ה ס, ב.

78 הן עם אחד

Тепер пояснюється вірш, яким починається маамар: їхня єдність справді давала їм силу притягнути потік

дуже високого рівня.

בראשית י"א:6

ויאמר ה' הן עם אחד ושפה אחת לכלם וזה החלם לעשות ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות:

And the L-RD said: 'Behold, they are one people, and they have all one language; and this is what they begin to do; and now nothing will be withholden from them, which they purpose to do.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית י"א, ו.

79 הן עם אחד ושפה אחת לכולם

Про слова «вони — один народ і мають одну мову» Zohar каже: оскільки всі вони разом, то завдяки своїй єдності вони діятимуть і матимуть успіх; тому B-g розпо- рошив їх.

ספר הזהר, נח מ"ג:שס"א-מ"ד:שע"ג

AND THE L-RD SAID: BEHOLD, THEY ARE ONE PEOPLE, AND THEY HAVE ALL ONE LANGUAGE, i.e. being united they may indeed succeed in their undertaking. Let, therefore, all the grades be dispersed, each in its own direction, and in this way mankind below will also be dispersed. Hence it is written: AND THE L-RD SCATTERED THEM ABROAD FROM THENCE.

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

80 חבור עצבים

Цей вірш знову наведено як доказ того, що єдність притягує потік згори вниз навіть для тих, хто на нього не заслугоує.

Hosea 4:17 וְהוֹשֵׁעַ ד':

חִבּוֹר עֲצָבִים אֶפְרַיִם הִנְחִילוֹ:

Ephraim is joined to idols; Let him alone.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

81 שהם היו הולכם בשרירות לבם

Цемах Цедек цитує там уривок із цієї частини маамара.

ПРИМІТКА КЕНОТ

קטע מובא באוה"ת פ' בלק ע' א"ז.

82 פן ישלח ידו

Причина, з якої Б-г після гріха не допустив Адама до Дерева життя. Альтер Ребе використовує це як паралель: висока сила в руках недосконалих людей поси- лила б зло.

בראשית ג':22

ויאמר ה' אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאֶחָד מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מִעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחַי לְעֹלָם:

And the L-RD G-d said: 'Behold, the man is become as one of us, to know good and evil; and now, lest he put forth his hand, and take also of the tree of life, and eat, and live for ever.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית ג, כב.

83

הבה ונבלה שפתם

Відповідь Б-га на спорудження вежі: «Ходімо, змішаємо їхню мову».

בראשית י"א:7 Genesis 11:7

הבה נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא ישמעו איש שפת רעהו:

Come, let us go down, and there confound their language, that they may not understand one another's speech.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

84

פיזור לרשעים הנאה להם והנאה לעולם

Мишна навчає, що розпорошення нечестивих приносить користь і їм, і світу, а зібрання праведних приносить користь і їм, і світу. Альтер Ребе пояснює чому: єдність притягує згори вниз високий потік, який є благом лише для тих, хто має самоусунення (бітуль).

משנה סנהדרין ח'ה:5 Mishnah Sanhedrin 8:5

בן סורר ומורה נדון על שם סופו, ימות זכאי ואף ימות חייב, שמייתן של רשעים הנאה להן והנאה לעולם, ולצדיקים, רע להן ורע לעולם. יין ושנה לרשעים, הנאה להן והנאה לעולם, ולצדיקים, רע להן ורע לעולם. פזור לרשעים, הנאה להן והנאה לעולם, ולצדיקים, רע להן ורע לעולם. כנוס לרשעים, רע להן ורע לעולם, ולצדיקים, הנאה להן והנאה לעולם. שקט לרשעים, רע להן ורע לעולם, ולצדיקים, הנאה להן והנאה לעולם:

A "wayward and rebellious son" is judged on account of his outcome: let him die innocent and let him not die guilty. For the death of the wicked benefits themselves and the world; [and the death] of the righteous, injures themselves and the world. Wine and sleep of the wicked benefit themselves and the world; of the righteous, injure themselves and the world. The scattering of the wicked benefits themselves and the world; of the righteous, injures themselves and the world. The assembling of the wicked injures themselves and the ...

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

85

השלום הוא הכלי המחזיק ברכה

Заключні слова Мішни: Б-г не знайшов для Ізраїлю жодної посудини, що вміщувала б благословення, крім миру. Маамар завершується цими словами, які підсумовують його міркування.

משנה עוקצין ג'י:12 Mishnah Otkzin 3:12

אמר רבי יהושע בן לוי, עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות, שנאמר (משלי ח), להנחיל אהבי יש ואצרתיהם אמלא. אמר רבי שמעון בן חלפתא, לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר (תהלים כט), ה' עו לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

Rabbi Yehoshua ben Levi said: In the world to come the Holy One, Blessed be He, will make each righteous person inherit three hundred and ten worlds, for it is written: "That I may cause those that love me to inherit yesh (numerical value of; and that I may fill their treasuries" (Proverbs 8:21. Rabbi

Shimon ben Halafta said: the Holy One, Blessed be He, found no vessel that could contain blessing for Israel save that of peace, as it is written: "The L-rd will give strength unto his people; ...

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)



LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

Про це видання

This edition contains the Hebrew text, the English translation, our explanations i the notes.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Цитовані джерела за Сефарією: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Pardes Rimonim (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Sefer Etz Chaim (Public Domain); Rabbi Mike Feuer, Jerusalem Anthology (CC-BY); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Український переклад і пояснення підготовлено для LikuteiTorah.com за допомогою ШІ (openai/gpt-6-luna-pro:batch) та звірено з єврейським текстом і Sefaria; редактором-людиною ще не перевірено. Будь ласка, важливе перевіряйте за єврейським текстом.

Ребе просив вивчати маамарим тижневої парші — «Хасидську паршу» — протягом того тижня, розподіливши навчання на сім днів (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Навіщо її вивчати та благословення Ребе: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Безкоштовний некомерційний проект; тут нічого не продається. Не пов'язаний із Kehot, Sefaria чи Lubavitch Library.
© likuteitorah.com

Із likuteitorah.com/uk/torah-ohr/noach/4/

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок